Jean-Baptiste Poquelin

MOLIÈRE

İnsandan Kaçan

[Le Misanthrope]

Türkçesi
Bedrettin Tuncel

Mitos Boyut

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 310

MOLIÈRE / İNSANDAN KAÇAN

Bu kitaptaki oyunun Fikir ve Sanat
Eserleri Yasasından ve yasalardan
kaynaklanan tüm hakları
yazarı ve çevirmenine aittir.
Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oynanması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu oyunlardan yararlanmak isteyecek
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
oyunun çevirmeninin varislerine
başvurmaları zorunludur.

Çevirinin Türkiye Yayın Hakları:
Copyright © TEM Yapım Yayıncılık Ltd. 2008

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları
Oyun Dizisi 310
Molière / İnsandan Kaçan

1. Basım: 2008

Baskı: Yeni Güven Matbaası -Topkapı / İstanbul; Tel 212. 567 69 20

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.
Ağa Çırağı Sok. 7/2 Gümüşsuyu-80090 İstanbul
Tel: 212. 249 87 37-38 ; Fax: 212. 249 02 18
E.posta: temyapim@yahoo.com - mitosboyut@gmail.com
web: www.mitosboyut.net

Mitos-Boyut Yayınları / Oyun Dizisi 310

Jean-Baptiste Poquelin
MOLIÈRE

İNSANDAN KAÇAN[1]

[Le Misanthrope[2]]

Komedya

Türkçesi
Bedrettin TUNCEL

Mitos
Boyut

1. Bu oyunun MEB Klasiklerindeki adı *"Adamcıl"*dır.

2. *Le Misanthrope*: (Fr.) İnsandan kaçan, insan arasına katılmayan kimse.

KİŞİLER

[Kişilerin Türkçe okunuşları parantez içinde gösterilmiştir.]

ALCESTE	(Alsest) Célimène'e tutkun.
PHILINTE	(Filent) Alceste'in ahbabı.
ORONTE	(Oront) Célimène'e tutkun.
CÉLIMÈNE	(Selimen) Alceste'in sevgilisi.
ELIANTE	(Elyant) Célimène'in yeğeni.
ARSINOE	(Arsinoe) Célimène'in arkadaşı.
ACASTE	(Akast) Marki
CLITANDRE	(Klitandr) Marki
BASQUE	(Bask) Celimene'in uşağı.
Fransa Mareşalliği'nin Koruma Eri	
DU BOIS	(Dübuva) Alceste'in uşağı.

Oyunun geçtiği yer: Paris'te Célimène'in salonu.

Oyunun ilk sahnelenişi:
Paris'te Palais-Royal Sahnesi'nde, 4 Haziran 1666 tarihinde "Kral'ın Oyuncuları" tarafından.

BİRİNCİ PERDE

SAHNE I

Philinte, Alceste.

PHILINTE

Ne oluyor? Neyiniz var?

ALCESTE

Bırakın beni, rica ederim.

PHILINTE

Peki ama söyleyin bana, bu aykırılık...

ALCESTE

Bırakın beni diyorum, gidin, görünmeyin.

PHILINTE

Hiç olmazsa, öfkelenmeden insanları dinleyin.

ALCESTE

Öfkelenmek istiyorum, kimseyi de dinlemek istemiyorum

PHILINTE

Anlamıyorum sizi bu sert çıkışlarınızla,
Arkadaşız, ama doğrusu, en başta kendim...

ALCESTE

Demek arkadaşız? Siz bunu silin defterinizden.
Bugüne dek arkadaşımsınız dedim,
Ama biraz önce ortaya çıktı foyanız,
Kesin söylüyorum, arkadaşınız değilim artık,
Kötü yüreklerde yerim olsun istemiyorum artık.

PHILINTE

Demek Alceste, sence suçum büyük?

ALCESTE

Elbette, ölseniz yeridir utançtan;
Böylesi bir eylem bağışlanmaz,

Böyle şey, haysiyeti olanın kanına dokunur.
Bakıyorum, şakşakçılıkta kimseye göz açtırmıyorsunuz,
En tatlı okşamalardan da geri kalmıyorsunuz;
Sarılıp sarılıp öpmelerinizi,
Bağlılıkla, kullukla besliyorsunuz.
Sonra size bu adam kim diye sorsam,
Adını bile diyemezsiniz doğru dürüst;
Yanından ayrıldınız mı, tavsar coşkunluğunuz,
Bana da gelir, soğuk herifin biri der, çıkarsınız.
Böylesine düşündüğünün tersini söylemek,
Vallahi rezillik, alçaklık, namussuzluk;
Başıma gelse böyle bir uğursuzluk,
Hiç durmam, acırım, ama asarım kendimi.

PHILINTE

Asılacak bir durum görmüyorum ben,
Çok rica ederim bağışlamanızı sizden,
Yargınızı şöyle size bırakıp
Gidip asmayayım kendimi bunun için.

ALCESTE

Pek soğuk bir eğlenme biçimi bu.

PHILINTE

Olabilir, ama nedir sizin istediğiniz?

ALCESTE

İnsan açık yürekli, sözünün eri olsun istiyorum,
Gönlünden kopmayan tek sözü olmasın istiyorum.

PHILINTE

Biri gelir, sevinçle boynunuza atılırsa,
Siz de onu elbet öyle karşılarsınız.
Boşa çıkarmazsınız inceliğini elden geldiğince,
Sevgiye sevgi, bağlılığa bağlılık...

ALCESTE

Olmaz, o sizin birçoğu ortalıkta dolaşan
İnsanlarınızın o aşağılık tutumları bana gelmez;
Beni en çok tiksindiren şey,

O, 'Emret fındık kabuğuna gireyim,' diyenler,
Her önüne geleni şapır şupur öpenler,
O gönül okşayıcı laf ebeleri
O herkesle incelik yarışına çıkanlar,
Akılsızla akıllıyı bir tutanlar
Neye yarar bir insanın sizi koltuklaması,
Dostluk, güven, sevgi sözü vermesi,
Ballandıra ballandıra sizi övmesi,
Bunları, ilk rastladığı hödüğe de söylemesi?
Olmaz, olmaz öyle orta malı değer,
Biraz kendini biliyorsa eğer,
Hiç kimse istemez o namussuz değeri;
Elâlemle bir tutulduktan sonra,
En şerefli insan bile ucuz şölenlere kalır;
Değerli tutulmak, yeğ tutulmak demektir,
Herkese değer vermek, değer vermemektir.
Mademki zamanın çirkeflerine daldınız,
Siz, inanın, dışımızda kaldınız.
Değer konusunda hiç ayrım yapmayan
O sınırsız hoşgörü benim harcım değil;
Ben ayırdedilmek isterim başkalarından;
Kısacası, bana göre değil tüm insanları seven.

PHILINTE

İyi, ama kibarlar arasında oldunuz mu,
Göreneklere uymak zorundasınız.

ALCESTE

Yok öyle şey; ağzının ölçüsünü vermeli acımadan
O yüzkarası sevgi düzmeceliğinin.
Adam olalım diyorum, adam; her durumda
Ne söylersek gelsin gönlümüzden.
Gönül konuşsun hep, duygularımız da
Hiç örtülmesin boş okşamalarla.

PHILINTE

Öyle durumlar vardır ki, salt açıklık

Gülünçtür, yersiz de düşer;
O ağır onurunuz sakın kırılmasın,
Arada bir iyidir içindekini gizlemek.
Pek mi uygun düşer, yakışık mı alır
Bir sürü insana ne idiğini söylemek?
Sevmediğimiz, hoşlanmadığımız birinden
Olduğu gibi söz mü edelim, neden?

ALCESTE

Evet öyle.

PHILINTE

Demek öyle? Yani siz şimdi gidip ihtiyar Emilia'ya
O yaşta boştur güzelliğe yeltenmek,
Yüzünün düzgünü de rüsvalık diyeceksiniz?

ALCESTE

Elbette.

PHILINTE

Dorila'ya da münasebetsizin biri dersiniz,
Yiğitliğini, soy yüceliğini anlatmakla
Sarayda şişirmediği kafa kalmadı dersiniz?

ALCESTE

İyi söylediniz.

PHILINTE

Alay ediyorsunuz.

ALCESTE

Etmiyorum, bu konuda
Kimsenin gözünün yaşına bakmam.
Öyle acı şeyler gördüm ki, susmam,
Saray da, kent de çileden çıkarıyor beni
Aralarında bu kıratta insanları gördükçe
Ateş kesiliyorum öfkeden, üzüntüm derin;
Her yerde o bayağı şakşakçılık,
Haksızlık, çıkarcılık, hainlik, dolap;
Dayanamıyorum artık, çılgına döndüm,
Niyetim, Allah yarattı demeden,

Tüm insanları kırıp geçirmek.

PHILINTE

Pek sert bu filozofça kötümserlik,
Gülerim kara cehennem kesilmenize,
Yüksek duygular yönünden ikimiz
Kocalar Mektebi'nin iki kardeşine benzeriz,
Öyle ki...

ALCESTE

Bırakın Allah aşkına, bayat benzetmelerinizi!

PHILINTE

Hayır, sahiden bırakın bu çılgınlıkları.
Dünya değişecek değil sizin yüzünüzden;
O kadar düşkünsünüz açıklığa mademki,
Ben de size açıkça diyeceğim ki,
Bu düşkünlük nereye gitseniz güldürür herkesi
Ve günün tutumuna ters düşen böylesi
Bir saldırı, gülünç eder birçoklarına sizi.

ALCESTE

Hey Allah, daha iyi ya! Benim istediğim de bu.
Çok seviniyorum bu yüzden, bu iyi bir belirti;
Tüm insanlar öyle tiksindiriyor ki beni,
Üzülürüm doğrusu, beni uslu sayarlarsa.

PHILINTE

İstediğiniz, insanların ağır belalara uğraması.

ALCESTE

Öyle, hıncım var onlara, korkunç.

PHILINTE

Hiç ayrım yapmadan, o zavallı insanların hepsi
Demek bu düşmanlığa uğrayacak?
Yaşadığımız yüzyılda, daha iyi değil mi...

ALCESTE

Değil; hıncım herkese, tiksiniyorum tüm insanlardan,
Kimileri kötü, zararlı olduklarından,
Kimileri kötülere hoş göründüklerinden,

İçlerinde de, mert insanların kötülüklerden
Duydukları o güçlü nefretin eksikliğinden.
Bu hoş görünmenin aşırı yersizliği
Kendisiyle davam olan vicdansızla belli;
Maskesinin altında açık kahpeliği;
Her yanda biliniyor ne kumaş olduğu;
O göz süzmeleri, o sesinin baygınlığı
Bu yakadan olmayanları kandırır ancak.
Herkes biliyor, düztabanın foyası çıkacak
Pis işlere girip yükseldiğini,
O yüzden yıldızının parladığını;
Değer kırılır bundan, erdem utanır ondan
Her yerde yüz kızartıcı adlar onun,
Kimse bakmaz onun alçalmış onuruna;
Utanmaz yüz, rezil, lanetli deyin adına,
Herkes de böyle der, kimse tersini söylemez.
Ama maymun sırıtması hoş karşılanır her yanda
Karşılanır, gülerler suratına, sızar her yere;
Hele açık bir yer varsa ortada,
En değerlisi değil, odur orada.
Allah kahretsin! Öldürücü yaralar bunlar,
Kötülüklere çanak tutulduğunu görmek.
Kimi zaman içime öyle şeyler doğuyor ki birden,
İnsanlardan kaçıp çöle düşmek istiyorum ben.

PHILINTE

Tanrım, günümüzde olup bitenlere üzülmeyelim o kadar,
İnsan bu, anlayışlı olalım biraz,
Pek de sert davranmayalım ona,
Hoş görelim eksikliklerini tatlılıkla.
Bu âlemde uysallık gibi bir değer gerek,
Uslu, akıllıyım diye, kötü de olursunuz;
Aklın en olgunu kaçar aşırılıktan,
Aklın da ölçülüsünü ister.
Eski çağların büyük sertliği

Ters düşer günün alışkanlıklarına;
O dediğiniz anlayış olgunluk ister;
Zamana uymak gerek hiç direnmeden;
Bir ikincisi olmayan çılgınlık da şu:
Dünyayı düzene sokmak istemek.
Her gün binbir şey görüyorum sizin gibi,
Başka yönde daha iyi olabilecek şeyler.
Ama, kazın ayağı öyle değil:
Ben de her adımda öfkeleniyorum sizin gibi,
Ama sinirlenmeden, nasılsa öyle bakıyorum insanlara,
Kendimi alıştırıyorum yaptıklarına
Ve öyle sanıyorum ki, sarayda, saray dışında,
Benim durgunluğum öfkeniz kadar uslu.

ALCESTE

İyi ama bayım, o pek akıllı durgunluk,
O suspus olmak hiç canlanmayacak mı?
Söz gelişi, hainlik ederse size,
Varınıza yoğunuza konmak için dolap çevirirse,
Ya da, kalkıp sizin için kötü şeyler yayarsa,
Öfkeye kapılmaz mısınız?

PHILINTE

Evet, insanın o doğuştan kusurlarını
İçinizden geldiği gibi görüyorum,
Benim de kanıma dokunmuyor değil onlar;
Benim için ikiyüzlü, kötü, çıkarcı biriyle
O et düşkünü yırtıcı akbabalarla
Isırgan maymunlar, kudurgan kurtlar özdeş.

ALCESTE

Bana kalleşlik edilecek, parçalanacağım, soyulacağım,
Sonra da... Bırakın canım, istemiyorum konuşmak,
Densizlikten başka şey değil böyle düşünmek.

PHILINTE

Doğrusu, sesinizi çıkarmasanız daha iyi.
Sizden davacı olana az içerleyin,

Dava ile de biraz ilgilenin.

ALCESTE

Söylüyorum size, umurumda bile değil.

PHILINTE

Peki, kim uğraşacak işinizle?

ALCESTE

Kim mi? Akıl, hak, doğruluk.

PHILINTE

Hiçbir yargıcı gidip görmeyecek misiniz?

ALCESTE

Görmeyeceğim. Haksız, karışık bir dava mı yoksa?

PHILINTE

Sizin gibi düşünüyorum, ama alavere dalavere
Can sıkar. Ve...

ALCESTE

Olmaz, kararım karar, adımımı atmam;
Ya haklıyım, ya haksız.

PHILINTE

Bel bağlamayın buna.

ALCESTE

Kıpırdamam yerimden.

PHILINTE

Davada sağlam sizin taraf,
Hele destekçileriniz de olursa...

ALCESTE

Önemli değil.

PHILINTE

Yanılıyorsunuz.

ALCESTE

Olabilir. Sonuca bakarım ben.

PHILINTE

Ama...

ALCESTE

Sevinirim kaybedersem davamı.

PHILINTE

Evet ama...

ALCESTE

Benim için bu dava,
Ele güne karşı beni haksız çıkarmak için
İnsanlar aşağılıkta ne denli ileri gidip
Ne derece kötü, ırzı kırık, ahlaksız olabilirler,
Onu gösterecek.

PHILINTE

Ne insanmış bu!

ALCESTE

Bana neye mal olursa olsun,
Yitirmek isterim davamı şan olsun diye.

PHILINTE

Alceste, böyle dediğini duyarlarsa,
Ciddi söylüyorum, eğlenirler sizinle.

ALCESTE

Eğlensinler, vız gelir bana.

PHILINTE

Ama bu doğruluğu,
Her şeyde titizlikle aradığınız doğruluğu,
İçine kapandığınız o dürüstlüğü,
Siz burda buluyor musunuz sevdiğinizde?
Beni şaşırtan, durum böyle göründüğüne,
Aranız herkesle bu kadar açık olduğuna göre,
Her şeylerinin sizi tiksindirmesine bakmayıp,
Gözlerinizi büyüleyen üzerinde durmanız;
Beni daha da şaşırtan, anlaşılmaz şey,
Onlardan birini içtenlikle sevmeniz.
Gönlünden yol var size açık yürekli Eliante'in,
Baygın bakıyor size namuslu Arsinoé:
Umurunuzda değil gönüllerinden geçenler;
Ama hoş sizin için Célimène'in bağları;
Uçarılığı, çekiştirici yaratılışı

Uyarmış günümüze, ona bakan yok.
Nasıl oluyor da, hem tiksiniyorsunuz insanlardan,
Hem onlardan katlanıyorsunuz bir güzele
Demek, çok sevince, kalkıyor eksiklik ortadan,
Ya görmüyorsunuz, ya da hoş görüyorsunuz?

ALCESTE

Değil, o genç dula duyduğum sevgiyle
Gözlerim kapalı değil kusurlarına,
Beni kendine ne kadar bağlasa,
Onları ilk gören, kötüleyen benim.
Böyle ama ne edersem edeyim,
Zayıf yanım var: Biliyor hoşuma gitmesini;
Kusurlarını görmem, kınamam boşuna,
Darılın isterseniz, biliyor kendini sevdirmesini,
Tatlılıkta eşi yok, kuşkusuz sevgim
Arındıracak varlığını günün kötülüklerinden

PHILINTE

Az şey değil bunu başarırsanız.
Öyleyse sevildiğinizi sanıyorsunuz?

ALCESTE

Elbette, sözü mü olur bunun!
Sevildiğimi sanmasam sever miyim onu?

PHILINTE

Size sevgisi açıkça belliyse böyle,
Karşınıza çıkanlar neden can sıkıyor öyle?

ALCESTE

Sıkıyor çünkü ortaklık tanımaz seven,
İşte, tutkumla içime doğanları ona
Söylemeye geldim buraya.

PHILINTE

Ben olsam, sevmek de gelse içimden,
Eliante'da kalırdı gönlüm;
İnançla değerli tutuyor sizi gerçekten,
Bu seçme daha uygun düşerdi size herkesten.

ALCESTE

Doğru, aklım her gün böyle söylüyor;
Ama akıl değil ki sevgiyi düzenleyen.

PHILINTE

Korkuyorum, başınıza iş açacak bu yangınlığınız,
Olabilir ki, umduğunuz...

SAHNE II

Oronte, Alceste, Philinte.

ORONTE

Aşağıda öğrendim ki öteberi almaya çıkmış
Eliante; Célimène de öyle yapmış;
Burada olduğunuzu söylediler, ben de
Buraya çıkıp, size verdiğim üstün değeri
Açık yürekle söyleyeyim dedim;
Çoktandır size böyle değer verince,
Yakıcı bir istekle, dostunuz olsam dedim.
Evet, severim değere değer vermesini,
Yanıyorum dostluk düğümü bizi bağlasın diye.
Sanırım sıcak bir dost, hem benim gibi bir dost,
Pek öyle geri çevrilmez elbette.
Bu sözler, rica ederim, size söyleniyor.

(Alceste burada çok dalgın görünür, Oronte'un sözlerini duymaz gibidir.)

ALCESTE

Bana mı, bayım?

ORONTE

Size. Yoksa alındınız mı bu sözlerden?

ALCESTE

Yoo, benim için pek şaşırtıcı bir şey de,
Beklemiyordum doğrusu böyle bir onuru.

ORONTE

Size verdiğim değer hiç şaşırtmasın sizi,
Ele güne karşı söyleyebilirsiniz bunu.

ALCESTE

Çok rica ederim...

ORONTE

Ülkede değerler var, var ama
Hepsi de altında kalır o pırlanta değerinizin.

ALCESTE

Bayım...

ORONTE

Evet, ben, kendi payıma,
Değerli de olsalar, hepsine üstün tutuyorum sizi.

ALCESTE

Bayım...

ORONTE

Allah canımı alsın doğru söylemiyorsam.
Candan gelenleri anlatmak için
Bırakın, can gibi bağrıma basayım sizi,
Dostluk katınızda da bir yerim olsun.
Verin elinizi, rica ederim. Söz veriyorsunuz,
Dost oluyoruz, değil mi?

ALCESTE

Bayım...

ORONTE

Ne o? İstemiyor musunuz yoksa?

ALCESTE

Sayın bay, çok onur veriyorsunuz bana;
Yalnız, öyle uluorta dostluk olmaz,
Hele sıralı sırasız, rastgele kullanılmaz,
Kullanırsanız, adını kötülersiniz onun.
Karşılıklı bağlılık bilerek, seçerek doğar.
Bağlanmadan birbirimizi iyice tanımak gerek;

Huylarımız öyle olabilir ki,
Bu alışverişten ikimiz de pişmanlık getirebiliriz.

ORONTE

Allah var! Pek akıllıca konuşuyorsunuz doğrusu,
Bu yüzden size daha da değer veriyorum;
Bırakalım, tatlı bağlar kursun zaman,
Ben gene de söyleyeyim, emrinizdeyim;
Sizin için sarayda kapısı yapılmak
Gereken bir şeyler varsa, çekinmeyin,
Karınca kaderince, hatırımız sayılıyor kralca;
Sözüm dinleniyor ne konuda olsa,
Hem de, inanın, en iyi biçimde
Kısacası, dileyin benden ne dilerseniz;
Çok anlayışlı olduğunuz için de,
O güzel bağın başlangıcı olsun diye
Yeni yazdığım bir soneyi sunacağım size,
Bakalım, değer mi ortaya çıkarmaya?

ALCESTE

Bana göre değil bu iş, gerçekten;
Bağışlayın beni.

ORONTE

Neden?

ALCESTE

Kötü bir yanım var,
Bu konuda çok açık konuşurum da.

ORONTE

Ben de bunu istiyorum zaten ve eğer
Size böyle açıkça içimi dökerken,
Gerçeği gizlerseniz gücenirim size.

ALCESTE

Madem böyle istiyorsunuz, peki.

ORONTE

Sone... Bir sone. "Umut..." Bir kadın,
Biraz umutla yangınlığımı körüklemişti.

"Umut..." Tumturaklı mısralar değil bunlar,
Tatlı, cana yakın, gevşetici, minicik mısralar.
(Bütün duraklamalarında Alceste'e bakar.)
ALCESTE
Göreceğiz.
ORONTE
"Umut..." Bilmiyorum, üslup
Yeterince size açık, akıcı gelecek mi,
Beğenecek misiniz seçilen kelimeleri?
ALCESTE
Göreceğiz dedim.
ORONTE
Şunu da bilin ki
Çeyrek saatte yazdım.
ALCESTE
Bakın, bayım, bu işte zamanın yeri yok.
ORONTE
"Umut dinlendirir, doğru,
Avutur sıkıntımızı;
Ama Philis, çöker acı
Arkası da gelmeyince!"
PHILINTE
Pek sevdim bu parçacığı şimdiden.
ALCESTE
Ne? Siz bunu güzel mi buluyorsunuz?
ORONTE
"Tatlıydı davranışınız;
Ama olmazdı ki böyle,
Hiç yorulmamalıydınız
Tek bana umuttur diye"
PHILINTE
Ne sevdalı sözler var bunlarda!
ALCESTE *(Yavaşça).*
Kahrolası! Aşşağılık dalkavuk, ahmaklığa övgü mü?

ORONTE

"Tüketse sonsuz bekleyiş
Sevginin sıcaklığını,
Ölmek başvuracağım iş.
Ne etseniz avunamam:
Güzel Philis umutsuzum
Umutlarla dolu iken."

PHILINTE

Hoş düşürmüş sonunu, sevdalı, güzel,

ALCESTE *(Yavaşça)*

Düş de belanı bul! Şeytan alsın zehir saçanı,
Dilerim, düşersin de burnun kırılır!

PHILINTE

Ustaca kıvrılmış mısralar, duymamıştım böylesini.

ALCESTE

Allah kahretsin!

ORONTE

Şımartıyorsunuz beni, belki sanıyorsunuz ki...

PHILINTE

Hayır, yapmamöyle şey.

ALCESTE *(Yavaşça)*

Nedir bu yaptığın, mendebur?

ORONTE *(Alceste'e)*

Biliyorsunuz aramızdaki anlaşmayı:
Rica ederim, açık konuşun.

ALCESTE

Bu her zaman nazik bir konu, bayım;
Sanat, edebiyat dedik mi, hoşlanırız övülmekten.
O kendine özgü mısralarını görüp,
Bir gün, adı lazım değil, şöyle demiştim birine:
Akıllı, kültürlü bir insanın, her zaman
Bize tebelleş olan o yazı hastalığı var ya,
Ona söz geçirmesi, o pek bayıldığımız
Coşku oyunlarını dizginlemesi gerekir;

Yazdıklarımızı göstermek telaşıyla da
Gülünç olmak gibi bir duruma düşeriz.

ORONTE

Siz bu sözlerle demek istiyorsunuz ki
Doğru etmiyorum istemekle...

ALCESTE

Size demiyorum;
Sözünü ettiğime diyorum, soğuk yazı sıkar,
Sadece bu kusur, değerim azaltır,
Öte yandan, binbir yeteneği de olsa,
Herkes zayıf yanını görür insanın.

ORONTE

Var mı bir diyeceğiniz benim soneye?

ALCESTE

Size demiyorum; gösterdim, yazmasın diye,
Bu tutkunun çağımızda en akıllı insanları bile
Nasıl kepaze ettiğini örnekleriyle.

ORONTE

Kötü mü yazıyorum? Onlara mı benziyorum?

ALCESTE

Size demiyorum; kısacası, diyordum ki ona,
Nedir sizi zorlayan şiir yazmaya?
Hay şeytan! Kim sizi kışkırtan onları bastırmaya?
Kötü kitabın yayılması, geçim için yazan
Zavallılara bağışlanabilir ancak.
Dayanın kışkırtmalara, dinleyin beni,
Gizleyin herkesten böylelerini;
Ne derlerse desinler, saraydaki temiz adınızı
Aç gözlü bir basımcı yüzünden
Gülünç, değersiz yazara çıkarmayın;
İşte bunları anlatmaya çalıştım ona.

ORONTE

Çok iyi, anlar gibi oluyorum sizi.
Öğrenebilir miyim acaba benim sonede?..

ALCESTE

Açıkçası, çöplüğe atsanız daha iyi.
Kötü, işe yaramaz örneklere kalmışsınız,
Deyimleriniz de hiç özentisiz değil.
Ne demek, "Avutur sıkıntımızı"?
Nedir, "Arkası da gelmeyince"?
Ne o, "Hiç yorulmamalıydınız",
"Tek bana umuttur diye"?
Ya o, "Güzel Philis umutsuzum"?
O pek tutulan eğri büğrü söyleyiş,
Sağduyudan, gerçeklikten çıkış;
Söz oyunu sadece, bal gibi yapmacık,
Öyle denmez içten geliyorsa duygular.
Çağın kötü beğenisi korkutuyor beni.
Özensiz de olsa atalar, daha iyiydi beğenileri,
Daha az beğeniyorum herkesin beğendiğini,
Eski bir şarkı var, size onu söyleyeyim:
Kral bana verseydi
Paris'i, büyük kentini,
Ama bırak deseydi
O güzelin sevgisini,
Derdim Kral Henri'ye:
"Paris'iniz sizin olsun,
Sevdiceğim benim olsun, hey!
Benim olsun sevdiceğim."

Uyak zengin değil, deyiş de eski,
Ama bakın, daha iyi değil mi böylesi,
O süslü püslü, allı pullu mırıltılardan?
Pırıl pırıl konuşuyor duygu oradan.
"Kral bana verseydi
Paris'i, büyük kentini,
Ama bırak deseydi
O güzelin sevgisini,
Derdim Kral Henri'ye:

"Paris'iniz sizin olsun,
Sevdiceğim benim olsun, hey!
Benim olsun sevdiceğim!"

İşte böyle konuşur gönülden vurulan.

(Gülen Philinte'e)

Evet, gülen bay, bakmam akıllılarınıza.
Bu, benim için daha çok değerli o sizin
Herkesi afallatan yalancı taşlarınızdan.

ORONTE

Ben de diyorum ki, mısralarım çok güzel.

ALCESTE

Böyle diyebilmek için nedenleriniz var elbet;
Ama kabul edersiniz ki, benim de
Sizinkilere uymayan nedenlerim olabilir.

ORONTE

Bana yeter başkalarının onu beğenmesi.

ALCESTE

Sanatları yalancılık; ben öyle şeyi beceremem.

ORONTE

Başkalarına verecek aklınız mı var sanıyorsunuz?

ALCESTE

Övseydim şiirinizi daha çok aklım olurdu.

ORONTE

İster beğenin, ister beğenmeyin, ilgilendirmez beni.

ALCESTE

Elbette, ilgilendirmemesi gerekir zaten.

ORONTE

Pek görmek isterdim aynı konuda
Bir şey yazmanızı kendi anlayışınızda.

ALCESTE

Bu kadar kötüsünü ben de yazabilirdim,
Yalnız, başkalarına göstermekten çekinirdim.

ORONTE

Pek güveniyorsunuz kendinize, bu yetenek...

ALCESTE
Size yağcılık için başka kapıyı çalın.
ORONTE
Küçük bey, biraz daha aşağıdan alsanız.
ALCESTE
Büyük bey, alınacak yerden alıyorum.
PHILINTE *(Aralarına girer.)*
Ne oluyor, baylar! Azıttınız, bırakın, rica ederim.
ORONTE
Ne yalan söyleyeyim, yanıldım! Gidiyorum burdan.
Emrinizdeyim bayım, candan gönülden.
ALCESTE
Ben de sizi selamlarım, uğurlar olsun, bayım.

SAHNE III

Philinte, Alceste.

PHILINTE
Gördünüz ya! Açık yürekli olayım derken
İş açtınız başınıza durup dururken,
İyice anladım ki, Oronte, övülsün diye...
ALCESTE
Bir şey söylemeyin bana.
PHILINTE
İyi ama...
ALCESTE
Arkadaşlık markadaşlık yok artık.
PHILINTE
Bu kadarı da olmaz...
ALCESTE
Bırakın beni burda.
PHILINTE
Eğer...

ALCESTE

Kesin artık.

PHILINTE

Ne oluyor...

ALCESTE

Dinlemiyorum.

PHILINTE

Canım...

ALCESTE

Gene mi?

PHILINTE

Bu artık hakaret...

ALCESTE

Yeter! Gelmeyin arkamdan.

PHILINTE

Şaka ediyorsunuz benimle, bırakmam sizi.

İKİNCİ PERDE

SAHNE I

Alceste, Célimène.

ALCESTE

Bayan, ister misiniz açık konuşayım sizinle?
Hiç hoş değil davranışlarınız,
Bu yüzden öfkeli duygular birikiyor içimde.
Bu gidişle ilişkilerimizi kesmek gerekecek.
Aldatmış olurum sizi başka türlü konuşursam;
Hiç kuşkusuz, böyle olacak er geç.
Böyle olmayacak diye bin kez söz versem bile,
Gücüm kalmadı artık sözümü tutmaya.

CÉLIMÈNE

Görüyorum, siz benimle çekişmek için
Buraya, kendi evime gelmemi istediniz?

ALCESTE

Çekişmiyorum; ama karakteriniz, bayan,
Önünüze gelene gönlünüzün kapısını açmak:
Sağınızı solunuzu saran tutkunlarınız çok,
Bu da benim hoş göreceğim bir durum değil.

CÉLIMÈNE

Suçlu mu oluyorum bana tutulanlar var diye?
Nasıl engel olabilirim beni sevmelerine?
Güzel güzel gelip beni görmek isterlerse
Bir sopa alıp kovacak mıyım onları?

ALCESTE

Hayır, bayan, söz konusu değil ele sopa almak,
Konu, onlara daha az yumuşak, daha az tatlı davranmak.
Biliyorum, alımlısınız, her yerde gözler üzerinizde;

Çekiyor gözleriniz, çekince de tutuyorsunuz onları,
Kul kurban oldular mı, tamam;
Araya bir de güzelliğiniz girince, gönüller sizin.
Onlara verdiğiniz güler yüzlü umut
Hepsini sık sık yanınıza koşturuyor;
Şu gönül alıcılığınızı biraz daraltsanız,
Tüm peşinizde koşanlardan kurtulursunuz.
Hiç değilse, söyler misiniz, talihin hangi lütfuyla
Clitandre çok hoşunuza gidebiliyor böyle?
Nesine, hangi varlığına, hangi erdemine
Dayanıyor değer ölçünüz?
Serçe parmak tırnağını uzattığından mı,
Katınızda, gözler önünde, sevginizi kazandı?
Yoksa yüksek kibarlarla birlikte
O cafcaflı kumral perukasına mı tutuldunuz?
Yoksa pantolonunun, çoraplarının süsleri mi?
O kurdele kumkuması mı gözünüzü kamaştırdı?
Yoksa o kocaman külot pantolonuyla mı
Kul köle olup gönlünüzü kazandı?
Yoksa o kimselerde olmayan gülüşü, o tenor sesi,
Sizi duygulandırmanın yolunu mu buldu?

CÉLIMÈNE

Haksız yere ondan kuşkulanıyorsunuz!
Onu neden kolladığımı siz de biliyorsunuz,
Bana söz verdiği gibi, benim dava ile
Tüm tanıdıklarını ilgilendiremez mi?

ALCESTE

Hiç oralı olmadan, yitirin davayı, bayan,
Kollamayın o benimle yarışa çıkan, canımı sıkan adamı

CÉLIMÈNE

Dünya âlemi kıskanıyorsunuz öyleyse.

ALCESTE

Evet, çünkü dünya âlem yüz buluyor sizden.

CÉLIMÈNE

Bundan da kuşkulu ruhunuz rahatlaman;
Öyle ya: herkese güler yüz gösteriyorum,
Bu davranışım bir kişiye olsaydı,
Daha çok yakınırdınız o zaman.

ALCESTE

Aşırı kıskançlıkla suçladınız beni,
Rica ederim, neyim var onlardan daha çok?

CÉLIMÈNE

Sevildiğinizi bilmek mutluluğu.

ALCESTE

Ne çıkar bundan seven gönlüme?

CÉLIMÈNE

Sanırım, bunu söyledikten sonra,
Yetmeli artık böyle bir açığa vurma.

ALCESTE

Kim bana inanca verebilir, aynı anda
Böyle söylemediğinizi başkalarına da?

CÉLIMÈNE

Seven erkek hoşlanır kur yapmaktan,
Ve siz, burada, nonoşunuz sanıyorsunuz beni.
Bakın! Böyle bir çabadan kurtarmak için sizi,
Ne dedimse geri alıyorum hepsini,
Artık kendinizden başka kimse aldatmaz sizi.
Keyfiniz yerine gelsin.

ALCESTE

Allah kahretsin! Sevmeli miydim sizi?
Ellerinizden gönlümü bir kurtarabilsem!
Dualar ederim, umulmaz mutluluk olur.
Gizlemiyorum, bütün gücümle o korkunç bağlılığı
Koparıp atmaya çalışıyorum içimden,
Ama bir işe yaramadı en zorlu çabalarım,
Size tutkunluğum, günahlarım yüzünden.

CÉLIMÈNE

Doğrusu, benzeri yok sevginizin benim için.

ALCESTE

Öyle; bunda yarışabilirim herkesle.
Benim sevgim akıllara sığmaz,
Hiç kimse, bayan, sevmemiştir benim gibi.

CÉLIMÈNE

Doğru, yepyeni bir davranış bu,
Çünkü kavga etmek için seviyorsunuz insanları;
Sevginizin ateşi de patavatsız sözcüklerde beliriyor.
Böyle paylayıcı sevgi de hiç görülmemiştir.

ALCESTE

Size bağlı üzgünlüğümün geçmesi;
Tüm anlaşmazlıklarımızı keselim ve rica ederim,
Açık yürekle konuşalım, olanları da...

SAHNE II

Célimène, Alceste, Basque.

CÉLIMÈNE

Ne var?

BASQUE

Acaste aşağıda.

CÉLIMÈNE

Ne duruyorsunuz, çıkarın yukarı.

ALCESTE

Bu da nesi? Baş başa konuşulamaz mı sizinle?
Açın kapıyı, gelene hoş geldin, gidene sefa geldin?
Bir an olsun, elinizden gelmez,
Evde yok dedirtmeye diliniz varmaz?

CÉLIMÈNE

Başıma iş mi açayım istiyorsunuz onunla?

ALCESTE

Hiç hoşuma gitmeyen bakışlarınız var.

CÉLIMÈNE

Öyle bir adam ki, dünyada bağışlamaz
Öğrenirse kendisini görmek istemediğimi.

ALCESTE

Böyle telaş edecek ne var?

CÉLIMÈNE

Telaş etmem mi hiç! İyi dilekli olmaları önemli;
Öyle insanlar ki bunlar, bilmiyorum nasıl,
Sarayda yüksek perdeden konuşabiliyorlar.
Tüm toplantılara buyur ediliyorlar;
Bir işe yaramazlar, ama kötülük edebilirler;
Başka yerde sizi tutanlar olsa da,
O koca zırlaklarla arayı bozmamalı.

ALCESTE

Ne olursa olsun, neye dayansanız,
Nedenleriniz hazır, kapınız da herkese açık;
Ölçülü düşünmeniz de...

SAHNE III

Basque, Alceste, Célimène.

BASQUE

Şimdi de Clitandre geldi, sayın bayan.

ALCESTE

Biliyordum zaten.

(Gidiyormuş gibi yapar.)

CÉLIMÈNE

Nereye böyle?

ALCESTE

Gidiyorum.

CÉLIMÈNE

Kalın.

ALCESTE

Kalıp da ne yapacağım?

CÉLIMÈNE

Kalın.

ALCESTE

Kalamam.

CÉLIMÈNE

Ben istiyorum.

ALCESTE

Boşuna.
Onları dinlemek işkence, zorlamayın beni.

CÉLIMÈNE

Hatırım için...

ALCESTE

Olmaz, elimde değil.

CÉLIMÈNE

Ne yapalım! Çıkın, gidin, ne isterseniz yapın.

SAHNE IV

Eliante, Philinte, Acaste, Cliandre, Alceste, Célimène, Basque.

ELIANTE

Markilerin ikisi de bizimle geliyorlar;
Gelip söylediler mi size?

CÉLIMÈNE

Evet. Herkese koltuk.

(Alceste'e)

Siz gitmediniz mi?

ALCESTE

Hayır, bayan, bilmek istiyorum,

Nedir onlar için, benim için duygularınız.

CÉLIMÈNE

Susar mısınız!

ALCESTE

Bu istediğimi bugün yapacaksınız.

CÉLIMÈNE

Siz şaşırmışsınız.

ALCESTE

Hiç de değil. Belli edeceksiniz duygularınızı.

CÉLIMÈNE

Aman!

ALCESTE

Karar vereceksiniz.

CÉLIMÈNE

Şaka ediyorsunuz.

ALCESTE

Etmiyorum, seçeceksiniz, sabır taştı artık.

CLITANDRE

Luvr'dan geliyorum, sayın bayan, Cleonte
Yataktan kalkış töreninde iyice maskara oldu.
Yok mu onun bu hallerini güzellikle
Aklını başına aldıracak bir seveni?

CÉLIMÈNE

Kibarlar âleminde çok gülünç oluyor doğrusu;
Bir duruşu var, baştan göze çarpıyor her yerde.
Bir süre kaybolup geldiğinde daha da zirzoplaşıyor.

ACASTE

Ohoo! zirzoplardan söz edeceksek,
Ben öyle bir zorlusuna çattım ki:
Damon darılmayın, ama zevzeğin biri,
Bir saat beni yerimden dışarı uğrattı Allah'ın güneşinde.

CÉLIMÈNE

Görülmemiş bir konuşmacı: Onda her zaman size
İri laflarla bir şey söylememek sanatı var;

Söyledikleri incir çekirdeği doldurmaz,
Üstelik kuru gürültü tüm dinlediklerinizi.

ELIANTE *(Philinte'e)*

Fena olmadı bu başlangıç; gelecek sefere
Konuşma oldukça iyi yola dökülecek.

CLITANDRE

Sayın bayan, Timante da ilginç bir insan.

CÉLIMÈNE

Tepeden tırnağa anlaşılmaz bir insan,
Şaşkın şaşkın bakıyor size gerçekten;
Hiçbir işi yokken, işi varmış görünür.
Tüm anlattıkları tuhaflıklarla dolu.
Numaraları yüzünden usandırmadığı kimse kalmadı;
Boyuna, konuşmayı kesmek için fıs fıs
Gizli bir şey bulur söyleyecek;
Pireyi deve yapar,
Günaydın demeye kadar her şeyi kulağınıza fısılar.

ACASTE

Ya Geralde?

CÉLIMÈNE

Ne can sıkıcı masalcıdır o!
İşi gücü hep büyüklerden söz etmek,
Önemli kişilerle düşüp kalkmak,
Dükler, prensler, prensesler ağzından düşmez:
Yetkinliğe vurgundur, tüm konuşmalarında
Atlar, av takımları, köpekler hiç eksik olmaz.
En büyüklerden senli benli söz eder
Ve "Bayım" sözcüğünü ağzına almaz.

CLITANDRE

Diyorlar ki, Belise ile pek iyiymiş arası.

CÉLIMÈNE

Kafasız kadın, kupkuru konuşma!
İşkencedeyim beni görmeye geldiği zamanlar:
Ona ne söyleyeceğim diye terler dökerim,

Anlatışının kısırlığı da yok ediyor konuşmayı.
A alık suskunluğunu bozmak için boştur
Tüm beylik sözleri yardıma çağırmak.
Güzel hava, yağmur, sıcak, soğuk,
Çok geçmeden tükenen kaynaklardır.
Dayanılır gibi değil gelip beni görmesi,
Uzar gider daha korkunç biçimde;
Saati sorarsınız, yirmi kez esnersiniz
Ama tahtadır sanki, bana mısın demez.

ACASTE

Adraste için ne diyorsunuz?

CÉLIMÈNE

Aman ne kurum, ne kurum!
Kendini dev aynasında gören biri.
Hiç beğenmez sarayın ona verdiği değeri:
Her Allah'ın günü söylenir durur,
Ne iş, ne görev, ne de bir gelir
Sağlanmadığı için değerince.

CLITANDRE

Bugün en soyluların gidip gördükleri
Genç Cleon'a ne dersiniz?

CÉLIMÈNE

Aşçım da aşçım deyip böbürleniyor,
Kendisine değil, sofrasına gidiliyor.

ELIANTE

Tadı güzel yemekler yedirmeye önem veriyor.

CÉLIMÈNE

Evet; böyle tatlı yemekler yedirmese daha iyi,
Çünkü yenir yutulur değil o anlamsız kişiliği,
Bu da bence, tüm yemeklerinin tadını bozuyor.

PHILINTE

Amcası Damis'i pek beğeniyorlar,
Siz ne dersiniz, sayın bayan?

CÉLIMÈNE

Ahbaplarımdandır.

PHILINTE

Bana göre akıllı, uslu bir insan.

CÉLIMÈNE

Öyle, çok akıllı olmak istiyor, ben de buna kızıyorum.
Hep gösterişli; tüm konuşmalarında kendini
Seçme sözcükler kullanmaya zorladığı belli.
Akıllı, becerikli adam olmayı kafasına koyalı
Tadını almıyor hiçbir şeyin, o kadar güç beğeniyor.
Tüm yazılanlarda eksiklikler buluyor,
Övmek, ağırbaşlı bir insana yakışmaz,
Kusur bulmak, bilgiç olmaktır,
Beğenmek, eğlenmek, akılsızların işi, diyor.
Çıkan yapıtlarda beğenecek bir şey görmediğinden,
Kendini herkesten üstün sanıyor.
Konuşulurken bile kusurlar buluyor.
Öyle konuşmalar ki, inemem o kadar aşağı diyor.
Bir de kollarını kavuşturup, aklının tepesinden
Herkesin dediğine acıyıp duruyor.

ALCASTE

Bu kadar olur benzeyiş: Hık demiş burnundan düşmüş.

CLITANDRE

İnsanları anlatmada eşsizsiniz!

ALCESTE

Haydi durmayın, benim saraylı dostlarım,
İler tutar yeri kalmadı kimsenin, payını aldı hepsi de;
Ama çıkagelse şimdi içlerinden biri,
Koşar, karşılarsınız onu.
El uzatırsınız, dalkavukça bir öpüşle
Yeminler eder, kul kurban olursunuz.

CLITANDRE

Ne diye çatıyorsunuz bize? Dokunuyorsa söylenenler,
Bize değil, bayana sitemler.

ALCESTE

Hayır, Allah kahretsin! Size, dalkavukça gülüşleriniz,

Tüm çekişmeleriniz onun aklına dayanıyor
Herkesi yeren yaradılışını durmadan besliyorsunuz,
Yersiz alkış tutmalarınızla.
Alkışlanmadığını görseydi, onun için
Herkesle eğlenmek daha az çekici olurdu.
İşte, bunun için çatınalı her yerde pohpohçulara
Ortalığa yayılan kötülükler yüzünden.

PHILINTE

Onlarda hoş görülmeyen şeyleri siz de ayıplarsınız,
Bu adamlarla neden bu kadar ilgileniyorsunuz?

CÉLIMÈNE

Sayın bayın ters söylemesi gerekmez mi,
Herkes gibi düşünmeye razı olur mu hiç?
Nerede olursa olsun, Allah vergisi
Tersliğini göstermesin, olur mu?
Hoşlanmaz başkasının duygusundan;
Hep karşı görüşü savunur o,
Başkasının düşündüğü gibi düşünürse,
Sıradan adam olup çıkacağına inanmıştır.
Bayılır her şeyin tersini söylemeye,
Kendine çattığı da olur çoğu zaman,
Kendi öz duygularına da karşı gelir
Başkalarında öyle duygular varsa.

ALCESTE

Alaycılar sizden yana, bayan, bu da az şey değil,
Beni taşlamayı sürdürebilirsiniz.

PHILINTE

Şu da bir gerçek ki, siz
Tüm söylenenlere savaş açıyorsunuz,
Üzülerek kendinizin de açığa vurduğunuz gibi,
Yermeyi de, övmeyi de istemiyorsunuz.

ALCESTE

İnsanlar hiçbir zaman haklı değildirler de ondan,
Yeridir onlara ne kadar kızsanız.

Görüyorum, hangi işte olursa olsun,
Densizce överler, ya da korkusuzca eleştirirler.

CÉLIMÈNE

Peki ama...

ALCESTE

Hayır, bayan, hayır; ölmem gerekirken bunlardan,
Benim katlanamayacağım eğlenceleriniz var;
Size yazık ediyorlar o ayıplanan kusurlara
Düşkünlüğünüzü böyle beslemekle.

CLITANDRE

Yanılıyor muyum bilmem, ama açıkça söylüyorum:
Bugüne dek bayanın kusursuzluğuna inandım.

ACASTE

Bana göre, sevimlilik de, çekicilik de onda,
Eksik yanları da çarpmıyor gözüme.

ALCESTE

Benimkine çarpıyor; hem gizlemiyor ki eksiklerini,
Onları yüzüne vurmaya önem verdiğimi de biliyor.
İnsan ne kadar çok severse, o kadar az övmeli sevdiğini;
Hiçbir şey bağışlanmazsa, gerçek sevgi doğar.
Bana köle gibi bağlanan,
Sıralı sırasız, uyuşturucu övgüleriyle
Çılgınlıklarımı körükleyen o aşağılık
Tutkunların topunu birden sepetlerdim.

CÉLIMÈNE

Sözün kısası, size kalsa, tüm sevenler,
Tatlı sözlerden vazgeçmeliler,
Eksiksiz sevginin en üstün erdemi de,
Sevilenleri iyice küçültmek.

ELIANTE

Çoğu zaman yasalara gelmez sevgi,
Sevenler kimi seçmişlerse onu överler hep.
Hiç toz kondurmazlar sevdiklerine,
Bir kez tutulmaya gör, tatlıdır her şey;

Olgunluk sayılır eksiklikler,
Güzel adlar bile yakıştırılır onlara.
Solgun benizlisi, beyazlıkta benzer yasemine,
Siyahı korkutur, esmeri çok tatlıdır,
Zayıfı ince bellidir, rahatlığı vardır,
Semizi, pek görkemlidir duruşunda;
Pasaklısı, çekmez kimseleri,
Adı da çapaçul güzele çıkar.
Dev anası, tanrıça görünür gözlere.
Boy fukarası, gökyüzü harikalarının özeti;
Burnu büyüğü, kraliçe olsa yeridir;
İkiyüzlüsü, cin gibi akıllı; akılsızı iyi yürekli;
Çenesi düşüğü, iyi huylu,
Suskunu pek sıkılgan, terbiyelidir.
Sevenin sevgisi taşarsa böyle,
Hoşlanır sevdiğinin eksiklerinden bile.

ALCESTE

Ben diyorum ki...

CÉLIMÈNE

Keselim bu konuşmayı,
Gidip şöyle biraz taraçada gezinelim.
Ne o gidiyor musunuz, baylar?

CLITANDRE ve ACASTE

Hayır, sayın bayan.

ALCESTE

Korkuyorsunuz gidecekler diye.
Baylar, gidin istediğiniz zaman,
Ama bilin; siz gitmeden kıpırdamam buradan.

ACASTE

Sayın bayanı tedirgin etmiyorsam,
Bütün gün dışarda yapacağım bir şey yok.

CLITANDRE

Kralın yatma törenine yetişeyim, yeter,
Yapacak başka hiçbir işim yok.

CÉLIMÈNE

Şaka ediyorlar, sanıyordum...

ALCESTE

Hiç şaka değil;

Bir ben kaldım, bakalım bana mı git diyeceksiniz?

SAHNE V

Basque, Alceste, Célimène, Eliante, Acaste, Philinte, Clitandre.

BASQUE *(Alceste'e)*

Bayım, aşağıda biri var, sizinle konuşmak istiyor.

Geri bırakılamayacak bir iş içinmiş

ALCESTE

Söyle ona: Benim acele işim yok öyle.

BASQUE

Geniş sırmalı bir ceketi var,

Üstü de yaldız...

CÉLIMÈNE *(Alceste'e)*

Gidin bakın kimmiş,

Ya da gelsin buraya.

ALCESTE, *(Koruma Eri'ne doğru gider)*

Ne yapayım istiyorsunuz?

Gelin, bayım.

SAHNE VI

Koruma Eri, Alceste, Céliméne, Eliante, Acaste, Philinte, Clitandre.

KORUMA ERİ

Bayım, söyleyeceğim iki kelime.

ALCESTE

Herkes duysun bana söyleyeceğinizi.

KORUMA ERİ

Emrinde bulunduğum Mareşallik mahkemesi üyeleri
Hemen gidip kendilerini görmenizi buyurdular,
Bayım.

ALCESTE

Kim? Ben mi, bayım?

KORUMA ERİ

Evet, siz.

ALCESTE

Ne için?

PHILINTE

Oronte'un işi, şu saçma iş.

CÉLIMÈNE

Nasıl?

PHILINTE

Oronte ile çekişti
Beğenmediği birkaç dizecik yüzünden;
Bu işi de başından yatıştırmak istiyoruz.

ALCESTE

Alçakça dalkavukluk etmem hiçbir zaman.

PHILINTE

Emri dinlemek gerek; hadi, hazırlanın.

ALCESTE

Nasıl uzlaştırmak istiyorlar bizi?
O bayların oyları, nasıl olur da, aramızda
Çekişme konusu dizeleri beğenmeye zorlar beni?
Ne demişsem demişim; dönmek yok,
Kötünün kötüsü.

PHILINTE

Biraz yumuşak bir anlayışla...

ALCESTE

Dediğimi diyorum, iğrenç dizeler.

PHILINTE

Uysal olmalısınız biraz.
Hadi, gelin.

ALCESTE

Gideceğim ama hiçbir şey
Beni dediğimden vazgeçiremez.

PHILINTE

Gidin, görünün.

ALCESTE

O baş belâsı şiiri güzel bulmam için
Kraldan gelebilecek özel buyruk bir yana,
Allah kahretsin! Kötü diyeceğim sonuna dek,
Onu yazmış bir adamın da asılması gerek.
(Gülen Clitandre ile Acaste'a)
Tanrı hakkı için baylar, bu kadar
Gülünç olduğumu bilmiyordum

CÉLIMÈNE

Çabuk, görünmeniz
Gereken yere gidin.

ALCESTE

Gidiyorum, bayan; gittiğim gibi de
Geliyorum buraya, tartışmaların sonunu almaya.

ÜÇÜNCÜ PERDE

SAHNE I

Clitandre, Acaste.

CLITANDRE

Sevgili marki, pek keyifli görünüyorsun,
Her şey sevindiriyor seni, hiçbir şeyden kuşkulanmıyorsun,
Açıkçası, kendini aldatmadan söyler misin
Böyle şen görünmeye değer önemli şeyler var mı?

ACASTE

Olmaz olur mu! Kendimi yokluyorum da,
Öyle üzülecek hiçbir şey göremiyorum.
Varlıklıyım, gencim, haklı olarak
Kendine soylu diyebilecek bir ailedenim.
Sanıyorum, soyumun verdiği üstünlükle
Başaramayacağım pek az görev vardır.
Özellikle önem verdiğimiz yürekliliğe gelince,
Övünmek gibi olmasın, yoksun değilim ondan, bilirler
Kibarlar katında, gözümü budaktan esirgemeden,
Zorlu, güçlü biçimde bir onur işini nasıl başardığımı.
Akıl faslına gelince eksik değil; beğenim de var,
Öyle uzun boylu incelemeden yargılarım düşünce yürütürüm
Bayıldığım yeni oyunlarda, özel koltuklarda
Yerim vardır anlayanlar arasında,
Başta ben karar veririm, oyunun "Ah ne güzel!"
Dedirtecek yerlerinde ben koparırım gürültüyü.
Epey becerikliyimdir; yüzüm gözüm de düzgün,
Hele dişlerim; boyum posum fidan gibi,
Giyim kuşama gelince, övünüyor demeyin,
Sanırım yaya kalır karşıma çıkacaklar.
Bir insan ancak bu kadar değerli tutulabilir;

Kadınlar bayılıyorlar, kral da beğeniyor.
İşte, sevgili marki, sanırım, bütün bunlarla
Tüm ülkede kendinizi beğenebilirsiniz.

CLITANDRE

Evet, değil mi ki başka yerde kolayca kadınlar sizin,
Ne diye burada boş yere ah çekip duruyorsunuz?

ACASTE

Ben mi ah çekiyorum? İnanın, huyum suyum
Bir yosmanın umursamazlığını çekemez.
Ancak yolunu şaşıranlar, değeri düşükler
Ağlayıp sızlamaya bel bağlarlar,
Bıkmadan, usanmadan, sürekli biçimde
Kimselerin vermediği değeri kazanmaya çalışırlar.
Ama marki, benim kalıbımda olanlar
Öyle kredili sevdalara gelmezler, ceremesini de çekmezler.
Tek tük değerli güzeller de yok değil,
Ama çok şükür, bizde de var değerlisi.
Benim gibisinin gönlüne girecek talihlinin
Öyle havadan geçinmesi doğru değil,
Her şeyin doğru tartılması için
Öndelikler en azından ortaklaşa olmalı.

CLITANDRE

Yani marki, burada büyük rahatlık umuyorsun?

ACASTE

Evet, öyle umuyorum, nedenleri de var.

CLITANDRE

İnan bana, bırak bu çok yanlış düşünceyi.
Kendini aldatıyorsun, gerçeği görmez oluyorsun.

ACASTE

Doğru, kendimi aldatıyorum, gerçeği de göremiyorum.

CLITANDRE

Peki, nedir seni böyle mutlu kılan?

ACASTE

Kendimi aldatmak.

CLITANDRE

Bir şeye dayanıyorsun elbet?

ACASTE

Gerçeği görememeye.

CLITANDRE

Sağlam kanıtlar var mı?

ACASTE

Yanılıyorum, diyorum sana.

CLITANDRE

Bu sevgisini

Sana gizlice açtı mı Célimène?

ACASTE

Hayır, kötü davranıyor bana.

CLITANDRE

Bana cevap ver, rica ederim

ACASTE

Yüz vermiyor bana.

CLITANDRE

Alayı bırakalım,

Sen bana söyle, ne umut verebilir sana?

ACASTE

Ben yoksul, sen varlıklı;

Tiksiniyorlar benden, korkunç;

Bugünlerde kendimi asmam gerekecek.

CLITANDRE

Peki marki, ister misin, duygularda birlik için

İkimiz de bir şey üzerinde anlaşalım?

Hangimiz kendini Célimène'e daha çok sevdirirse,

Öteki burada kazanana yer verecek,

Kendisiyle usanmadan yarışa çıkmaktan kurtaracak onu.

ACASTE

Oldu! Hoşuma gittin bu konuşmanla,

Dediğine içtenlikle katılıyorum.

Susalım!

SAHNE II

Célimène, Acaste, Clitandre.

CÉLIMÈNE
Burada mısınız hâlâ?
CLITANDRE
Sevgi ayaklarımızı tuttu.
CÉLIMÈNE
Aşağıya bir araba geldiğini duydum,
Biliyor musunuz kim olduğunu?
CLITANDRE
Bilmiyorum.

SAHNE III

Basque, Célimène, Acaste, Clitandre.

BASQUE
Sayın Bayan Arsinoé
Sizi görmeye geliyor.
CÉLIMÈNE
Bu kadın benden ne istiyor?
BASQUE
Eliante aşağıda onunla konuşuyor.
CÉLIMÈNE
Nedir istediği, niçin geliyor buraya?
ACASTE
Adı namusluya çıkınca, her yere girer çıkar,
Sofuluğunun ateşi...
CÉLIMÈNE
Evet, evet, ikiyüzlülüğün ta kendisi.
İçinden, gözü dünya nimetlerinde, tüm çabası

Birine kancayı atmak, ama kıvıramaz o işi.
Başka bir kadının ateşli tutkunlarını
Kıskanç gözlerle görür ancak;
Gönlü kırık, yüz üstü bırakılmış herkesçe,
Onu görmeyen kör zamaneye ateş püskürür.
O korkunç yalnızlığını yapmacıklı bir
Sofuluk örtüsüyle peçelemeye çalışır;
Etkisiz, gücü kalmamış gösterişinin
Onurunu kurtarmak için suçu başkalarında görür.
Bununla birlikte, bayıla bayıla ister bir seveni olsun,
Üstelik de gönlü akıyor Alceste'e.
Bana gösterdiği özene de pek bozuluyor,
Bunu kendisinden çaldığım bir şey gibi görüyor.
Güçlükle gizlediği o kıskanç sıkıntısını
Her yerde, el altından, üstüme boşaltıyor.
Kısacası, hiç görmedim böyle budalasını,
Densizlikte en üstün kertede
Ve...

SAHNE IV

Arsinoé, Célimène, Clitandre, Acaste.

CÉLIMÈNE

Hangi rüzgârlar attı sizi buraya?
Yalan değil, sayın bayan, merak ediyordum sizi.

ARSINOÉ

Bir şey danışmaya geldim size.

CÉLIMÈNE

Bilemezsiniz, ne kadar sevindim sizi gördüğüme!

(Clitandre ile Acaste gülerek çıkarlar.)

ARSINOÉ

Çok iyi oldu, sırasında gittiler.

CÉLIMÈNE

Oturalım mı?

ARSINOÉ

Değmez oturmaya

Sayın bayan. Dostluk özellikle
En kötü günlerimizde kendini göstermeli;
Saygınlık, göreneklere uygunluk
Kadar önemli şeyler olamaz;
İşte ben de, arkadaşlığımı göstermek için
Size geldim, onurunuzu ilgilendiren bir konuda.
Dün, çok garip erdemli insanlar arasındaydım,
Konuşurlarken sizden söz açtılar,
Bayan, tutumunuz, davranışınız, yazık ki,
Övülmedi gürültü patırtı içinde.
Size gelmelerine göz yumduğunuz bir sürü insan,
Hoppalığınızı, ondan azan söylentileri
Aşırı biçimde eleştirip durdular,
Hem de hiç umulmaz acılıkta.
Kestirebilirsiniz hangi yanı tuttuğumu.
Elimden geldiğince sizi savunmak için,
Temiz yüreklidir, bağışlamalı, dedim,
Böylece kişiliğinizi kurtarmak istedim.
Ama biliyorsunuz, öyle şeyler var ki yaşamda,
İstesek de, bağışlanamaz onlar;
Bu durumda, yaşam biçiminizin
Size oldukça söz getirdiği,
Bunun da ortalıkta üzücü kerteye ulaştığı,
Her yerde acı dedikodular edildiği,
Siz isterseniz tüm davranışlarınızın
Kötü yargılara daha az yol açabileceği
Konularında ben de onlara katlandım.
İnandığımdan değil, namusa söz söylendiğinden
Tanrı korusun beni böyle bir düşünceden!
Ama insanlar görünüşe aldanır,

Kendimiz için iyi yaşamak yetmez.
Sizi çok akıllı insan biliyorum,
Bu görüşü iyi karşılarsınız ve onu
İçimden gelen, sizi ilgilendiren her şeye
Beni bağlayan gizli duygulara yorarsınız.

CÉLIMÈNE

Size çok teşekkür borçluyum.
Gönül borcum var bu görüşe; onu, değil
Kötüye almak, lütuf olarak görüyorum,
Onurunuzla ilgili bir görüşü de ben söylüyorum.
Benim için söylenenleri bana anlatarak
Yakınlık gösterdiğiniz için,
Ben de, kendi payıma, size söylenenleri,
Bu güzel örneğe uyup, uyaracağım sizi.
Geçen gün bir yere gitmiştim,
Çok değerli kişiler vardı orada,
Bir erdemlinin davranışından söz ederken
Lakırdıyı size döndürdüler, bayan.
Aşırı namusluluğunuz, dindarlık çabalarınız
İyi örnekler diye nitelenmedi.
Zoraki, yapmacıklı gösterişliğiniz.
Us, namus üzerine tükenmez sözleriniz,
Safça söylenmiş patavatsız bir sözcüğü
Uygunsuz bulup somurtmanız, haykırışlarınız;
Kendinizi dev aynasında görmeniz,
Herkese o acımaz bakışlarınız,
Sık sık ders vermeleriniz, kötülüğü olmayan,
Saf sözleri hırçınlıkla eleştirmeniz,
Bütün bunlar, açık söylüyorum,
Birlikte eş duygularla kınandı;
Dediler ki: Neye yarar o alçakgönüllülük,
O düzgün görünüş; her şeyi bunun tersi olursa?
Din ödevini yerine getirmede eksiksiz,
Ama adamlarını dövüyor, paralarını ödemiyor,

Tüm yobazların da yardakçısı;
Ama düzgün sürüyor, güzel görünmek istiyor.
Tablolardaki çıplakları kapattırıyor,
Ama yangınlığı var gerçeklere.
Ben, her birine karşı, sizi savundum,
Tüm söylenenler çekiştirmedir, dedim.
Dedim ama hepsi de bana karşı çıktılar,
Sonuç şu oldu ki, başkalarının işlerine
Daha az karışırsanız, kendi işlerinizle
Daha çok uğraşırsanız iyi edersiniz.
Başkalarını kötülemen önce, insan,
Kendi gözündeki merteği görmeli.
Başkalarını paylamak isterken de
Kendi örnek yaşamının ağırlığını koymalı;
Dahası var, gerekiyorsa, bu işlerde
Tanrı'nın görevlendirdiği kimselere başvurmalı.
Bence, sayın bayan, siz de çok akıllısınız,
Bu yol göstermeyi yararlı bulacak,
Ve onu içimden gelen, sizi ilgilendiren her şeye
Beni bağlayan gizli duygulara yorarsınız.

ARSINOÉ

Kınamakla başa ne gelirse gelsin,
Beklemezdim böyle bir karşılığı,
Bayan, acılığından anlıyorum,
Candan söylediklerim iyice yaralamış sizi.

CÉLIMÈNE

Yaralamadı bayan, söz dinler olsaydık,
Bu karşılıklı görüşler uygulanırdı.
Böylece herkesin kendini düşünmesi
Düşüncesizliği, iyi anlayışla, ortadan kalkardı.
Size bağlı aynı heyecanla, doğrulukla
Bu görevi sürdürmemiz, sizin benim için,
Benim de sizin için duyduklarımızı
Birbirimize söylemeye önem vermemiz.

ARSINOÉ

Ah, bayan! Hiç bir şey duyamam sizin için,
Ne duyarsam hepsi benim için.

CÉLIMÈNE

Sanırım, her şey övülebilir, kötülenebilir,
Her birimiz, yaşına, beğenisine göre haklı.
Çapkınlığın da mevsimi var;
Erdem düşkünlüğünün de.
Genç yaşlarımızın parlaklığı sönünce,
Politika gereği, bu erdem düşkünlüğüne kayılabilir.
Bu da üzücü eksikleri örtmeye yarar;
Demiyorum bir gün yolunuzdan gitmem:
Yaş her şeyi getirir ve bilirsiniz bayan,
İnsan yirmi yaşında kendini dine vermez.

ARSINOÉ

Önemsiz bir üstünlükle övünüyorsunuz, kuşkusuz,
Yaşınızı da korkunç biçimde öne sürüyorsunuz.
Başkalarının sizden daha yaşlı olmaları
Sizi öyle böbürlendirecek önemli bir şey de değil;
Hem, bilmem neden, öfkeleniyorsunuz ve
Bana şaşılacak biçimde çatıyorsunuz.

CÉLIMÈNE

Ben de bilmiyorum, bayan, neden her yerde
Bana saldırıyorsunuz.
Sıkıntılarınız var diye hep bana mı çatacaksınız?
Size önem vermiyorlar diye ben mi suçluyum?
İnsanlarda sevgi uyandırıyorsam,
Her Allah'ın günü eksik etmiyorlarsa
Dileklerini, siz de bundan hoşlanmıyorsanız
Ne gelir elimden, benim ne suçum var bunda?
Önünüze çıkan yok, onları kendinize
Çekmenize engel de olmuyorum.

ARSINOÉ

Yazık! Böbürlendiğiniz bir sürü size tutkun

Var diye üzülecek miyim sanıyorsunuz?
Benim için bugün ne pahasına onların
Bu yola sokulabileceğini anlamak kolay.
Her şey yolunda diye, sanıyor musunuz,
O bir sürü insan buraya tek yüzünüz suyu için geliyor,
Temiz bir sevgiyle size tutkunlar,
Erdemleriniz için size kur yapıyorlar?
Uyduruk özürlerle insanların gözü kamaşmaz,
Kolay aldanmaz herkes; öyle kadınlar görüyorum ki,
Tatlı duygular uyandırabilecek güçte,
Ama tutkun yaratmazlar;
Bundan da şu sonuçları çıkarabiliriz:
Sevenlerin gönülleri büyük öndeliklerle kazanılır,
Hiçbiri, güzel gözleriniz için yanıp tutuşmaz,
Tüm el bebek gül bebek demeleri beleşten değil.
Önemsiz bir başarının solgun parlaklığı için
Büyük iş gördüm deyip kurulmayın öyle;
Burnunuz Kaf Dağı'nda olmasın, yola gelin biraz,
Tepeden bakmayın insanlara.
Kazandıklarınızda gözüm olsaydı,
Başkalarının yolunda olurdum ben de.
Hiç gözetmezdim kendimi ve istediğim zaman,
Tutkunlarım da olabileceğini gösterirdim size.

CÉLIMÈNE

Gösterin bayan, gösterin, görelim şu işi:
Böyle bulunmaz yöntemle hoşa gitmeye bakın
Ve...

ARSINOÉ

Keselim, bayan, böyle bir konuşmayı,
Sizi de, beni de daha ileri götürebilir.
Arabam bekletmeseydi beni,
Almak zorunda olduğum izninizle giderdim.

CÉLIMÈNE

İstediğiniz kadar kalabilirsiniz;

Hiç gerek yok sabırsızlanmanıza.
Sizi titiz nezaketle yormadan,
Size daha iyi bir arkadaş vereceğim;
Yerinde bir rastlantıyla, bu sayın bay,
Sizinle konuşmada yerimi daha iyi doldurur.
Alceste, gidip bir iki kelime mektup yazmalıyım,
Sonraya bırakamayacağım bir mektup.
Bayanla kalın, benim kabalığımı
Lütfedip kolayca bağışlayacak.

SAHNE V

Alceste, Arsinoé.

ARSINOÉ

Görüyorsunuz, arabamı beklerken
Sizinle konuşmamı istiyor.
Bana ne kadar nazik davranırsa davransın,
Bu kadar hoşlanabileceğim bir görüşmeyi bağışlayamazdı.
Doğrusu, üstün değerli kişiler
Her insanda sevgi, saygı uyandırırlar.
Değerinizin, kuşkusuz, bilinmez güzellikleri var,
Beni sizinle ilgilendiren güzellikler.
Yerinde bir görüşle, sarayın değerinizi
Daha iyi kavramasını isterdim;
Siz yakınıyorsunuz, ben de, her gün, sizin için
Bir şey yapmadıklarını gördükçe üzülüyorum.

ALCESTE

Bana mı bir şey yapılmıyor, bayan?
Peki, neye dayanacağım bir şey istemek için?
Devlet'e bir hizmetim olduğunu mu gördüler?
Saray bana bir şey yapmıyor diye yakınmam için
Parlak denilebilecek ne yaptım, rica ederim?

ARSINOÉ

Sarayın iyi gözlerle gördüklerinin hepsi de
Her zaman büyük hizmetler görmemiştir,
Bunun için elverişli zaman ister, yetenek ister,
Sonra, değerlilik ister, bu da sizde var,
Gerekirdi ki...

ALCESTE

Aman, rica ederim! Bırakın değerimi.
Saray ne ile uğraşsın istiyorsunuz?
Zor iştir bu, büyük çaba ister
Değerleri bulup ortaya çıkarmak.

ARSINOÉ

Parlak bir değer, ortaya çıkarır kendini
Birçok yerde değeriniz üstün görülüyor;
Benden öğrenmiş olun, iki önemli yerde
Dün, çok gözde kişiler sizi övdüler.

ALCESTE

Herkes övülüyor günümüzde,
Günümüz modası; şaşılacak bir şey yok bunda:
Herkes büyük değerlerle bezenmiş,
Övülmek artık bir erdem değil;
Karnımız tok övgülere, orta malı oldu,
Benim uşağın da Gazete'de adı var.

ARSINOÉ

Kendi payıma, daha iyi görünmeniz için
Sarayda bir görevi gözünüze kestirmenizi isterim.
Böyle bir şeyi az düşünseniz de, düşünür gibi olmalısınız,
Size hizmet için piston da bulunabilir,
Elimin altında kullanacağım adamlar var,
Size tatlıca her şeyin yolunu bulabilirler.

ALCESTE

Orada ne yapayım istiyorsunuz?
Yaradılışım gereği, oradan uzak durmalıyım.
Dünyaya doğarken, Tanrı bana

O havayla bağdaşabilecek bir ruh vermemiş;
Kendimde orada başarılı olabilecek,
İşlerimi yürütebilecek erdemleri bulamıyorum.
En büyük özelliğim, açık yürekli, içtenlikli olmak;
İnsanlarla konuşurken aldatmam onları;
Düşündüğünü gizlemesini bilmeyen insan da
Pek tutunamaz oralarda.
Kuşkusuz, saray dışında ne bu desteği,
Ne de bu onur sıfatlarını bulamazsınız;
Ama bu yararları yitirirken kurtulursunuz
Ahmakça rol oynamak sıkıntısından:
Bin türlü terslenmelerden kurtulursunuz,
Şunun bunun şiirlerini övmekten kurtulursunuz,
Bir bayana yağcılık etmezsiniz,
O kibar dediklerinin ahmaklığını da çekmezsiniz.

ARSINOÉ

Madem istiyorsunuz, bırakalım bu saray konusunu;
Yalnız, sevgi konusunda acımalıyım size.
Düşüncemi de size açıklarsam,
Sevginizi daha iyi kullanmanızı dilerim,
Sizi büyüleyen de size layık değildir derim.

ALCESTE

Rica ederim, bunu söylerken, o bayanın
Arkadaşınız olduğunu düşünmüyor musunuz?

ARSINOÉ

Düşünüyorum; doğrusu, size yapılan haksızlığa
İçim dayanamaz daha uzun zaman;
İçinde bulunduğunuz durum çok üzüyor beni,
Söylüyorum size, yangınlığınız kötüye kullanılıyor.

ALCESTE

Candan ilgi gösteriyorsunuz, böyle
Uyarmalar, bir gönül vurgununun gönlünü kazandırır!

ARSINOÉ

Evet, ne denli arkadaşım da olsa, kibar

Bir insanın gönlünü bağlamaya layık değil derim;
Gönlü de sizin için yapmacıklarla dolu.

ALCESTE

Olabilir, gönüller görülmez, ama
İyilikseverliğiniz içime böyle bir duygu düşürmeyebilirdi.

ARSINOÉ

Yanıldığınızı görmek istemiyorsanız,
Hiçbir şey söylememeniz çok kolay.

ALCESTE

Olmaz, bu konuda ne söylenirse söylensin,
Kuşku her şeyden daha üzücüdür;
Onun için, kendi payıma, isterim elbet
Açıklıkla bütün bunların gösterilmesini.

ARSINOÉ

Oldu! Anladım; bu konuda
Tüm aydınlığa kavuşacaksınız.
Evet, her şeyi iyice göresiniz istiyorum;
Yalnız, eve gidinceye kadar, kolunuzu verin bana;
Orada size sevgilinizin kaypaklığının
Sağlam bir kanıtını göstereceğim;
Ve gönlünüz başka gözlere takılırsa.
Sizi oyalayacak şeyler de bulabiliriz.

DÖRDÜNCÜ PERDE

SAHNE I

Eliante, Philinte.

PHILINTE

Hayır, çekip çevirmesi bu kadar zor insan yoktur,
Kendisiyle anlaşmak da o kadar güç.
Her yandan onu caydırmak istediler;
Nuh diyor peygamber demiyor.
Öyle ki, o tedbirli insanlar, bu kadar garip
Bir anlaşmazlıkla karşılaşmamışlardı.
"Hayır, baylar," diyordu, dönmem sözümden,
Her şeye evet, buna hayır.
Neden alınıyor? Ne demek istiyor bana?
İyi yazmamayı onuruna mı yediremiyor?
Üstelik ne çıkar ters anladığı sözlerimden?
Akıllı, bilgili insan, kötü şiir yazabilir;
Bunlar onura dokunur şeyler değil;
Bana göre çok ince, nezaketli bir insan,
Yetenekli, değerli, duygulu,
Ne derseniz deyin, ama çok kötü bir yazar.
İsterlerse yaşamını, gidişatını,
Usta biniciliğini, silah kullanmasını, dans etmesini
Övebilirim, ama şiiri... ben yokum.
Daha iyisini yazmak mutluluğu da olmayınca,
Şiire, hiç mi hiç yeltenmemeli
Yaşam boyunca, zorlanıyorsa bu işe.
Sözün kısası, hoşgörü, uzlaşma
Diye güçlükle yaptığı şey,
Söyleyişini çok yumuşattığını sanarak,

"Üzgünüm çok güç beğendiğimden,
Hatırınız için, iyi yürekliilikle,
Sone'nizi daha iyi buluyorum," demiş.
Kucaklaşmışlar, sonuç olarak da,
Tüm işlemi sarıp sarmalamışlar.

ELIANTE

Davranışları kimselere benzemiyor,
Yalnız, doğrusu, benimle çok iyi arası.
Düşkün olduğu açık yürekliliğin
Özünde soylu, güçlü bir yanı var,
Günümüzde az bulunur bir erdem,
Ne olurdu, herkes de onun gibi olsa.

PHILINTE

Onu gördükçe, kendini kaptırdığı
Karasevdaya daha çok şaşıyorum.
Tanrı vergisi huylarına bakıyorum,
Buna nasıl tutulabilir, anlamıyorum.
Daha az anladığım bir şey var, nasıl olur da
Bu yaradılışla yeğeninize tutulur?

ELIANTE

Bu da gösteriyor ki, gönül işi her zaman
Huyu suyu bir olmakla ilgili değil.
Bu örnekle de, birbirine tatlı yakınlıklar
Duymak gerekliliği suya düşüyor.

PHILINTE

Görebildiğimiz kadarıyla, seviliyor mu sizce?

ELIANTE

Bunu söylemek pek kolay değil.
Nasıl bilelim Célimène'in onu sevip sevmediğini?
Pek güveni yok duygularına,
Gönül bu, kimi zaman bilmeden sever,
Kimi zaman, seviyor sanır, sevmeden.

PHILINTE

Öyle sanıyorum ki, dostumuz, ummadığından

Daha çok çekecek yeğeninizden.
Gerçek şu ki, benim duygum onda olsaydı,
Sevgisini büsbütün başka yöne çevirir,
Daha yerinde bir seçmeyle,
Ona bağışladığınız iyiliklerden yararlanırdı.

ELIANTE

Ben bunun üzerinde pek durmuyorum
Ve sanıyorum, bu konularda içtenlikle davranmalı.
Bir diyeceğim yok ona tutkunluğuna;
Buna karşılık, Célimène'le ilgileniyorum,
Bu durumda söz bana düşseydi,
Sevdiğine kavuşsun derdim.
Ama böyle bir seçmede her şey olabileceğine göre,
Sevgisi güçlüklerle karşılaşırsa,
Célimène başka birini seçerse,
Duygularını ben karşılayabilirim.
Bu durumda, sevgisinin geri çevrilmesi
Hiç engel değil o sevgiyi karşılamama.

PHILINTE

Ben de ona beslediğiniz
İyi duygulara karşı değilim.
İsterse, size anlatabilir
Bu konuda ona neler söylediğimi.
Ama ikisini birleştirecek evlilik sonunda
Siz bütün bu duygular dışında kalırsanız,
Cömertlikle ona bağışladığınız
Duyguları ben karşılamak isterdim:
İyiliğinizden kaçınırsa, o iyilik de
Bana çevrilirse, dünyalar benim olur.

ELIANTE

Eğleniyorsunuz, Philinte.

PHILINTE

Hayır, bayan,
Candan konuşuyorum sizinle,

Bunu da açıkça söyleyeceğim zamanın
Bir an önce gelmesi gönülden dileğim.

SAHNE II

Alceste, Eliante, Philinte.

ALCESTE *(Alçak sesle)*
Ah, bayan! Öcümü alın; tüm sabrımı
Tüketen bir hakaret.
ELIANTE
Ne oldu? Nedir size böyle üzüntü veren?
ALCESTE
Ölürüm, aklıma getirmem böyle bir şeyi;
Tüm doğa coşsa, kudursa,
Bu serüven kadar belimi bükmez.
Olan oldu... Sevgim... Konuşamayacağım.
ELIANTE
Biraz dinlenin, kendinize gelin.
ALCESTE
Ulu Tanrım! O kadar güzellikle bu kadar
Korkunç kötülükler nasıl birleşir?
ELIANTE
Canım söyleyin ne oldu?
ALCESTE
Ah, olanlar oldu!
Aldatıldım, canıma okundu.
Célimène.... İnanılır mı buna?
Célimène beni aldatıyor, yalan dolan.
ELIANTE
İnanmak için sağlam kanıt var mı?
PHILINTE
Arayıp taramadan kuşkulanmış,
Kıskançlıkla kuruntuya kapılmış olmayasınız...

ALCESTE

Allah kahretsin! Siz kendi işlerinize baksanıza.
(Eliante'a)
O kadar belli ki beni aldattığı,
Cebimde bunun belgesi var.
Evet Bayan Oronte'a yazılmış mektup,
Gözden düştüğümü anlattı bana.
Okşayıcı sözlerinden kaçtığını sandığım,
Karşıma çıkanların en az çekindikleri Oronte.

PHILINTE

Mektup, görünüşte aldatabilir,
Ama içi sanıldığı kadar suçlu görülmeyebilir.

ALCESTE

Gene bir saplama, bırakın beni, rica ederim,
Kendi işinize bakın.

ELIANTE

Taşkınlıklarınıza dikkat etmeseniz ve sataşma...

ALCESTE

Size borçluyum bu yatıştırmayı;
O derin acıdan kurtulmak için
Bugün size başvurmak geliyor içimden.
Sarsılmaz bir sevgiyi alçakça boşa çıkaran
O ruhsuz, ikiyüzlü yakınınızdan öcümü alın;
Öcümü alın o sizi de iğrendirecek davranışın.

ELIANTE

Ben mi öcünüzü alacağım! Nasıl alacağım?

ALCESTE

Sevgimi almakla.
O ruhsuzun yerine alın sevgimi.
Acısını ancak böyle çıkarabilirim;
Cezasını da temiz duygularla,
Derin sevgiyle, saygılı özenle,
İnce davranışla, sürekli kullukla
Ve bunları coşkuyla uğrunuza vermekle.

ELIANTE

Acı çekmenize üzülüyorum elbet,
İlginizi de önemsemiyor değilim;
Belki kötülük, sandığınız kadar büyük değil,
Siz de bu öç almak duygusundan kurtulursunuz.
Kötülük, çok sevilen birinden gelince,
İnsan çok şey kurar, ama gerçekleştirmez.
Ayrılmak için güçlü bir neden bulmak boştur,
Suçlu sevgili, çok geçmez, suçsuzdur.
İstenen kötülük de kolayca dağılır gider,
Sevenin öfkesi nedir, o da bilinir.

ALCESTE

Hayır, hayır, hayır; durum ağır,
Geriye dönülmez artık, kesiyorum ilişkimi;
Hiçbir şey beni bundan vazgeçiremez,
Kendime ceza veririm ona değer verirsem.
İşte kendisi. Yaklaştıkça öfkem köpürüyor;
Ettiği kötülüğü sertçe yüzüne vuracağım,
Bozguna uğratacağım onu, sonra da aldatıcı
Güzelliklerinden kurtulan gönlüm sizin olacak.

SAHNE III

Célimène, Alceste.

ALCESTE *(Kendi kendine)*

Aman Tanrım! Nasıl tutacağım kendimi?

CÉLIMÈNE *(Kendi kendine)*

Durum kötü!

(Alceste'e)

Neden yüzünüz bozuk öyle?
İçinizi çekip duruyorsunuz,
Bana da kara kara bakıyorsunuz?

ALCESTE

Bir insanın yapabileceği tüm kötülükler
Hiç kalır sizin oyunlarınızın yanında.
İyi, kötü tanrılar, öfkeli doğa,
Sizin kadar zararlı birini yaratmamıştır.

CÉLIMÈNE

Pek hoşlandığım tatlı sözler, kuşkusuz.

ALCESTE

Alay etmeyin, aman! Sırası değil gülmenin.
Güleceğinize ağlayın, daha iyi olur;
Kanıtlarım sağlam, beni aldatıyorsunuz.
Neden böyle bozuldum, anladınız.
Meğer boşuna kuşkulanmıyormuşum:
Sizin yersiz bulduğunuz sık sık kuşkulanmamla
Uğradığım felaketi araştırıyordum.
Tüm çabanıza, gizleme ustalığınıza rağmen,
Yıldızım neden çekinmem gerektiğini söylüyordu bana
Sanmayın ki, acısını çıkarmadan,
Uğradığım belayı yanınıza bırakırım.
Biliyorum, kimse başa çıkamaz tutkularla,
Sevgi de, doğmak için, bağımsızlık ister.
Zorla sevgi, güzellik olmaz hiçbir zaman,
Hem gönül kimi severse güzel odur.
Onun için, hiçbir diyeceğim olmazdı
Benimle yalansız dolansız konuşsaydınız.
İlk ağızda sevgimi geri çevirseydiniz,
Kaderime küser, otururdum.
Ama kaypak bir tutumla yangınımı körüklediniz;
Bunun adına hainlik, kalleşlik derler,
Ne denli ceza görse yeridir,
Ne kadar öfkelensem azdır.
Evet, evet, her şey olabilir bu ağır durumda
Aklım başımda değil artık, çılgına döndüm,
Yıktınız beni öldürücü bir vuruşla,

Akıl değil duyularıma yön veren.
Haklı bir öfkeye kapılmış gidiyorum,
Neler olabilir, onu da bilmiyorum.

CÉLIMÈNE

Neden bu çılgınlık, rica ederim?
Aklınızı mı kaçırdınız, söyleyin.

ALCESTE

Evet, evet, kaçırdım, gözünüzün önünde,
Kör talih, beni öldüren zehri alınca,
Büyüsüne tutulduğum aldatan çekiciliğinizde
Azıcık içtenlik bulduğumu sanınca.

CÉLIMÈNE

Neymiş bu yakındığınız hainlik?

ALCESTE

Ne olacak, ikiyüzlülük, becerikli gizlilik!
Bunun üstesinden gelecek yollar hazır:
Şuna bir göz atın, yazınızı tanıyın;
Bu kâğıdın ortaya çıkması sizi susturmaya yeter,
Kanıta da hiçbir şey söylenemez.

CÉLIMÈNE

Demek kafanızı karıştıran şey bu?

ALCESTE

Kızarmıyor musunuz bu yazıyı görünce?

CÉLIMÈNE

Ne diye kızaracak mışım?

ALCESTE

Ne o? Sakınmazlığı yalan dolanla mı karıştırıyorsunuz?
İmzasız; yoksa yazmadım mı diyeceksiniz?

CÉLIMÈNE

Yazmadım der miyim kendi elimden çıkmış yazıya?

ALCESTE

Ve kılınız kıpırdamadan bana karşı
Yazılmış bir kâğıdı görebilirsiniz?

CÉLIMÈNE

Yalan değil; siz çok garip bir insansınız.

ALCESTE

Ne yani? Bu sağlam kanıtı hiçe mi sayıyorsunuz?
Oronte'a yazdığınız okşayıcı sözlerin bana dokunur
Bir yanı yok, siz de bundan utanç duymuyorsunuz?

CÉLIMÈNE

Oronte! Kim söylemiş mektubun ona yazıldığını?

ALCESTE

Onu bana bugün verenler.
Hadi diyelim ki başkası için yazılmış;
Durumu değiştirir mi bu?
Bana daha az kötülük mü etmiş olursunuz?

CÉLIMÈNE

Ya bu yazı bir kadına yazılmışsa,
Ne diye dokunsun size? Ne kötülük var bunda?

ALCESTE

Pek başarılı yön değiştirme, özür de güzel!
Ne yalan söyleyeyim, hiç aklıma gelmedi,
Şimdi iyice inandım artık.
Demek böyle kaba kurnazlıklara kalkışıyorsunuz?
Siz insanları o kadar akılsız mı sanıyorsunuz?
Bakalım, bakalım biraz, hangi açıdan
Nasıl kuyruklu bir yalan savuracaksınız,
Tüm sözcükleri sevgi taşan bir mektubu
Bir kadına yazılmış göstereceksiniz?
Uydurun bakalım, suçunuzu gizlemek için.
Size okuyacağım şey...

CÉLIMÈNE

Gülünç oluyorsunuz hükmetmeye kalktığınız için,
Söylemek istediğinizi saygısızca söylediğiniz için.

ALCESTE

Olmaz, olmaz, sinirlenmeden
Şu sözlerin ne demek olduğunu söylemeye bakın.

CÉLIMÈNE

Hayır, bir şey yapacak değilim, bu durumda
Neye inanırsanız inanın, önemsiz benim için.

ALCESTE

Rica ederim, inanacağım, gösterin bana,
Bu mektubun bir kadına yazılabileceğini.

CÉLIMÈNE

Hayır, Oronte içindir, buna da inanın;
Büyük sevinçle karşılıyorum tüm dileklerini;
Söylediğini beğeniyorum, kendisine de değer veriyorum,
Ne derseniz deyin, kendi bileceğiniz şey.
İstediğinizi yapın, yan tutun, durmayın,
Yalnız daha çok kafamı şişirmeyin.

ALCESTE *(Kendi kendine)*

Tanrım! Daha insafsızı yaratılabilir mi?
Gönül böyle davranış görmüş müdür?
Ne var bunda? Ona öfkelenmekte haklıyım.
Ben çekişmeye geliyorum, benimle çekişiyorlar!
Acımı, kuşkularımı körüklüyorlar,
İstediğimi düşünürmüşüm, her şey olabilirmiş;
Öyle, ama yüreğim daha beni
Bağlayan zinciri kıracak,
İyice tutulduğu iyilikbilmez yaratıktan
Gereğince tiksinecek kadar güçlü değil.
(Célimène'e)
İnsaf yok sizde, pek iyi biliyorsunuz,
Aşırı tutkunluğumdan yararlanıyorsunuz,
Aldatıcı gözlerinizin yarattığı uğursuz,
Taşkın tutkunluğu kurnazca kullandınız.
Hiç değilse savunun beni yıkan suçunuzu,
Bana suçlu görünmek sevdasından da vazgeçin.
Elinizden gelirse, bu mektubu temize çıkarın.
Sevgim var, yardım etmek isterim size.
Bağlılıktan vazgeçmez görünmeye bakın,

Ben de size inanmaya çalışayım.

CÉLIMÈNE

Siz kıskançlık nöbetlerinizle çılgına dönmüşsünüz,
Size duyulan sevgiye de layık değilsiniz.
İyice bilmek isterdim, kim beni zorlayabilir
İnmeye ikiyüzlülüğün aşağılarına,
Ve gönlüm başka yana dönerse,
Bunu içtenlikle neden söylemeyeyim?
Ne demek? Gönül kazanmaktan hoşlanan duygularım
Tüm kuşkularınıza karşı beni savunamaz mı?
Bilmem, dokunur mu bunlar sizin gibi bir koruyucuya?
O duyguları dinlemek bana saygısızlık olmaz mı?
Değil mi ki gönlümüz, seviyorum demeye
Kararlı olunca, çok zorluk çeker,
Değil mi ki, tutkunluğun düşmanı cinsin onuru,
Açılıp saçılmalara iyice engel oluyor,
Böyle bir engeli aştığını gören tutkun,
Ceza görmeden bu gerçekten kuşkulanmalı mı?
Büyük çabalardan sonra söylenenlere
Güven göstermediği için suçlu değil midir?
Bırakın; kuşkularınız değer beni öfkelendirmeye,
Ama siz değmezsiniz önem verilmeye.
Kuş beyinliyim, içimde sizin için hâlâ biraz
İyilik kaldığından, saflığıma içerliyorum;
Başka yere bağlamalıyım sevgimi
Ve öyle davranmalıyım ki, değsin yakınmanız.

ALCESTE

İnanılmaz kadınsınız! Garip bir dayanmazlığım var size!
Kuşkusuz, çok tatlı sözlerle aldatıyorsunuz beni,
Ama ne gelir elimden; alnıma böyle yazılmış,
Gönlüm iyiliğinize kalmış.
Sonuna dek bana ne edeceğinizi görmek istiyorum,
Bakalım, kötülüğe düşüp beni aldatacak mısınız?

CÉLIMÈNE

Siz, nasıl sevilirse öyle sevmekten hoşlanmıyorsunuz.

ALCESTE

Hiç benzeri yoktur taşkın sevgimin.
Bunu herkese göstermek özlemiyle
Size kötülük dilemeye kadar varan bir sevgi.
Evet, kimse sizi sevmesin isterdim,
Acınacak duruma düşmenizi isterdim,
Doğuştan özelliğiniz olmasın isterdim,
Ne soy sop, ne mal mülk olmasın ki,
Uğrunuzda çektiğim çile
Böyle bir mutsuzluğu giderebilsin,
Ben de, o gün, sevgimin ellerinden
Her şeyimi aldığınızı görüp sevineyim, övüneyim.

CÉLIMÈNE

Çok tuhaf biçimde iyiliğimi istemek bu!
Dilerim, elinize geçmez böyle bir durum!
İşte Du Bois, pek de hoş giyinmiş.

SAHNE IV

Du Bois, Célimène, Alceste.

ALCESTE

Ne biçim kılık bu, neden bu şaşkınlık?
Bir şey mi var?

DU BOIS

Efendim...

ALCESTE

Söyle, ne var?

DU BOIS

Bir sürü anlaşılmaz şey.

ALCESTE

Peki, ne?

DU BOIS

İşlerimiz kötü gidiyor, efendim.

ALCESTE

Nasıl yani?

DU BOIS

Herkes duysun mu?

ALCESTE

Evet, konuş, hem de çabuk

DU BOIS

Biri yok mu burda?

ALCESTE

Vakit geçiriyorsun!

Konuşacak mısın?

DU BOIS

Efendim, gitmek gerekiyor.

ALCESTE

Neden?

DU BOIS

Gürültü patırtı etmeden buralardan gitmeli.

ALCESTE

Peki neden?

DU BOIS

Size buradan gitmeli diyorum.

ALCESTE

Neden?

DU BOIS

Hem de Allah'a ısmarladık demeden.

ALCESTE

Ama neden benimle böyle konuşuyorsun?

DU BOIS

Şundan, pılıyı pırtıyı toplamalı, efendim.

ALCESTE

Ben senin kafanı kırarım

Doğru dürüst konuşmak istemezsen.

DU BOIS

Efendim, üstü başı, yüzü gözü kara bir adam,
Mutfağa kadar gelip bize bir kâğıt getirdi,
Öyle çiziktirilmiş bir kâğıt ki,
Şeytan olmalı okuyabilmek için.
Yüzde yüz sizin dava ile ilgili.
Cehennem zebanisi de galiba bundan bir şey anlamaz.

ALCESTE

Anladık, ahmak; bu kâğıdın ne ilgisi var
Sözünü ettiğin toparlanıp gitmekle?

DU BOIS

Size şunu söyleyeyim ki, efendim, bir saat
Sizi sık sık görmeye gelen bir adam,
Alı al, moru mor, eve geldi sizi aramaya
Bulamayınca da, size hizmetimi bildiğinden,
Nezaketle, size söylememi... Durun, neydi adı?

ALCESTE

Bırak adını şimdi, aptal, sana dediğini söyle.

DU BOIS

Ahbaplarınızdan biri desem yeter.
Bana dedi ki, tehlike var burada, kaçmalısınız,
Tutuklanma da olabilirmiş.

ALCESTE

Ama neden? Açıklamadı mı biraz?

DU BOIS

Hayır, benden mürekkep, kâğıt istedi,
Size bir şeyler yazdı; okuyunca
Ne imiş bu anlaşılmaz iş, anlarsınız.

ALCESTE

Ver bakalım.

CÉLIMÈNE

Ne olabilir?

ALCESTE

Bilemem; pek merak ettim ne olduğunu.

Canını şeytan alsın; versene.

DU BOIS *(Uzun uzun üstünü arar)*

Ah efendim, masanızın üzerinde bıraktım.

ALCESTE

Ben sana şimdi...

CÉLIMÈNE

Kızmayın,

Çabuk gidip, ne ise, yolunu bulun.

ALCESTE

Öyle görünüyor ki, ne kadar uğraşsam
Kaderim ahdetmiş sizinle konuşmamı engellemeye,
Ama onun üstesinden gelmek için, sevgime izin verin de,
Gün bitmeden gelip göreyim sizi.

BEŞİNCİ PERDE

SAHNE I

Alceste, Philinte.

ALCESTE

Karar verildi, diyorum size.

PHILINTE

Ne olursa olsun, sizi zorlar mı bu?

ALCESTE

Hayır, istediğiniz kadar uğraşın, akıl verin,
Hiçbir şey beni dediğimden döndüremez.
İçinde yaşadığımız yüzyılda yaman ahlaksızlık var,
İnsanlarla düşüp kalkmak istemiyorum artık.
Olur mu? Onur, doğruluk, utanma ve kanunlar,
Karşı tarafın bu davayı kazanmasına engeldir.
Her yerde haklı olduğum söyleniyor, yazılıyor;
Davamda haklı olduğuma da inanıyorum.
Ama sonuç, benim inandığım gibi değil.
Adalet benden yana, mahkeme ondan yana!
Yüz kızartıcı öyküsü bilinen bir herif,
Bu karanlık işten göğsünü gere gere çıktı!
Doğruluk eğrildi alçaklığından!
Beni boğazlayıp haklı çıkıyor!
Yalancı yüz, tükenmez söz, ağırlığıyla
Alt ediyor haklıyı, yanıltıyor adaleti!
Suçunu da ödüllendiriyor mahkeme kararıyla!
Bana edilen haksızlığa doyulmamış olacak ki,
Şimdi de iğrenç bir kitap dolaşıyor ortalıkta,
Okunması bile suç sayılabilir.
Öyle bir kitap ki, yakılmaya değer,
O alçak yazanın da ben olduğumu söyler,

Oronte'un da işi kara çalmak el altından,
Tüm yaptığı haince yalan dolan!
Bu adam, sarayda namuslular katında,
Kendisine hep temiz yürekle, içtenlikle davrandım,
Gelmiş, istemediğim halde, sabırsızlıkla,
Yazdığı şiirin nasıl olduğunu soruyor;
Onu aldatmamak, gerçeği de gizlememek için
Açıkça düşündüğümü söylüyorum, uydurma
Bir suçu üstüme atanlarla bir oluyor!
İşte artık en büyük düşmanım!
Bu düşmanlıktan da dünyada vazgeçmez,
Çünkü sonesini iyi bulmadım.
İşte, Allah kahretsin! İnsanlar böyle!
Bunları yaptıran da sivrilme hırsı.
İşte bu, onların temiz yürekliliği
Erdem çabası, adaleti, onurları!
Yaratılan güçlüklere de pek bakmamalı.
Bu ormandan, bu boğazkesenden kurtulmalı.
Mademki kurtlar gibi bir arada yaşıyor insanlar,
Ömür boyunca göremezsiniz beni, alçaklar!

PHILINTE

Bence biraz çabuk karar veriyorsunuz,
Başınıza geleni o kadar da büyütmeyin.
Size yüklemeye kalktıkları suç
Tutuklanmanıza kadar varmadı;
Uydurma raporunun da kötülüğü kendine,
Başına iş açabilecek bir eylem.

ALCESTE

Onun başına mı? Korkmaz böyle oyunlardan.
Onda tüm kötülük etmek müsaadesi var;
Bu olay, değil saygınlığına dokunmak,
Yarın daha iyi durumda olmasına yarar.

PHILINTE

Kısacası, bu gürültü patırtıya, size çullanmasına

Kimsenin kulak asmadığı anlaşıldı.
Korkacak bir şey yok bu bakımdan.
Davanıza gelince, yeniden görülmesi için
Kolaylıkla adalete başvurabilirsiniz
Ve bu karara karşı...

ALCESTE

Olmaz; bununla kalırım.
Bana her hangi bir kötülüğü olsa da,
Yargıtayın kararı bozmasından korkarım.
Çok görülüyor orada haklı davaların yitirildiği,
İstiyorum ki, bu dava, gelecek kuşaklar için
Çağımız insanlarının kötülüklerinin
Önemli bir belirtisi, zorlu bir örneği kalsın.
Bu bana yirmi bin franga patlayacak,
Ama bu yirmi bin frank bana insanların
Haksızlıklarına karşı ağzıma geleni söylemek,
Onlara tükenmez hınç beslemek hakkını veriyor!

PHILINTE

İyi ama...

ALCESTE

İyi ama boşuna yoruluyorsunuz;
Bu konuda bana ne diyebilirsiniz?
Yüzüme karşı tüm olup bitenlerin iğrençliğini
Hoş görecek kadar ileri gidecek değilsiniz ya?

PHILINTE

Hayır, ne derseniz hay hay
Her şey yalan dolanla, çıkarcılıkla yürüyor.
Gün uğursuzun, hileyle iş görenin,
Başka türlü yaratılmalıydı insanlar.
Ama ahlak kıtlığı, toplumdan
Çekilmelerine neden olur mu?
İnsana özgü tüm eksiklikler bize
Yaşamda dünya görüşümüzü oluşturmaya yarar.
Erdemin bulduğu en güzel görev de bu;

Her şey doğruluğa bürünseydi,
Tüm insanlar açık yürekli, haksever, uysal
Olsalardı, yararlanmazdık erdemlerden,
Çünkü haklıysak, başkasının haksızlığına
Dayanabilmek için onlardan yararlanırız;
Bunun gibi, gerçekten erdemli bir insan...

ALCESTE

Biliyorum, çok güzel konuşursunuz;
Düşünce düzeniniz her zaman iyi,
Ama hem vaktiniz, hem güzel sözleriniz güme gidiyor.
Aklım, iyiliğim için, bırak her şeyi diyor.
Kolay kolay dilimi tutamıyorum;
Laf ağzımdan çıktı mı geri almam,
Bu yüzden de başıma bin türlü bela alırım.
Bırakın, tartışmadan Célimène'i bekleyin:
Buraya ne diye geldim anlaması gerek.
Bakalım, gönlünde sevgi var mı bana,
İşte o zaman anlaşılacak gerçek.

PHILINTE

Eliante'a çıkalım onu beklerken.

ALCESTE

Hayır, çok sıkıntı var içimde.
Siz gidin, beni de rahat bırakın
Şu karanlık köşecikte, kara üzgünlüğümle...

PHILINTE

Tuhaf bir arkadaşlık, sen beklerken,
Gider Eliante'ı buraya inmeye zorlarım.

SAHNE II

Oronte, Célimène, Alceste

ORONTE

Evet, sayın bayan, tatlı bağlarla beni tüm

Kendinize bağlamak, sizin bileceğiniz iş.
Bu konuda iyice emin olmalıyım sizden.
İnsan sevdi mi, hoşlanmaz kararsızlıktan.
Tutkunluğum sizde bir etki bırakabilmişse,
Çekinmemelisiniz bunu açığa vurmak için.
Bunun için de, eninde sonunda, sizden istediğim,
Artık Alceste'in evlenmek istemesini istememek,
Benim uğruma ondan vazgeçmek,
Bugünden tezi yok, onu buradan def etmek.

CÉLIMÈNE

Ona bu kadar kızmanız için önemli bir şey mi var,
Sık sık duydum değerinden söz ettiğinizi.

ORONTE

Gereksiz bu açıklamalar, bayan;
Sorun şu, bu durumda söyleyeceğiniz nedir.
Rica ederim, seçin: Ya ben, ya o;
Benim kararım sizinkini bekliyor.

ALCESTE *(Çekildiği köşeden çıkarak.)*

Evet, hakkı var, seçmek gerek,
İstediği de benim istediğime uyuyor,
Beni de zorluyor böyle bir duygu, bu yüzden buradayım.
Sağlama bağlamak istiyorum sevgimi,
Bu iş artık sürüncemede kalamaz,
Açık seçik konuşmanın zamanı geldi.

ORONTE

Tedirgin edici bir yangınlıkla,
Hiç körletmek istemem sevgide başarınızı.

ALCESTE

Kıskansam da, kıskanmasam da, ben de,
Onun gönlünden hiçbir şeyi sizinle paylaşmam.

ORONTE

Benim yerime sizin sevginizi seçerse...

ALCESTE

Size en ufak bir eğilim gösterirse...

ORONTE

Söz veriyorum, hiçbir diyeceğim kalmaz artık.

ALCESTE

Söz veriyorum açıkça, bir daha onu görmem.

ORONTE

Hiç etkilenmeden konuşun, bayan.

ALCESTE

Düşündüğünüzü çekinmeden söyleyebilirsiniz, bayan.

ORONTE

Gönlünüz kimi çekiyorsa, söyleyin.

ALCESTE

Kesip atacaksınız, ikimizden birini seçeceksiniz.

ORONTE

Nasıl? Demek bu seçme güç geliyor size!

ALCESTE

Demek bir şey demiyorsunuz, karar veremiyorsunuz!

CÉLIMÈNE

Tanrım! Ne yersiz bir yakarış,
İkinizde de zerrece akıl kalmamış!
Kimi tuttuğumu açığa vurmayı bilirim,
Şu anda gönlüm değil duraksayan:
Kuşkusuz, aranızda asılıp kalmış değil;
Dilek belirlemek kolay şey,
Ama doğrusu, çok sıkılıyorum
Böyle uluorta bir şey söylemekten.
Gönül kırıcı bulduğum bu sözler
Böyle bir arada iken söylenmemeli.
Birbirimizle cenkleşmeye varıncaya dek,
Bir insan, eğilimini açığa vurabilir;
Daha yumuşak belirtiler de
Sevdalıya çabasının mutsuzluğunu anlatabilir.

ORONTE

Hayır, hayır, korkmam açık söyleyişten
Kendi payıma böyle isterim ben.

ALCESTE

Ben de açık konuşulsun istiyorum.
Hem de anlı şanlı biçimde yapılmalı,
Gözeterek, kollayarak da konuşmayın,
Çünkü herkesin sizinle olmasına önem verirsiniz,
Ama geciktirmemeli, kararsızlık da yok artık.
Ne düşündüğünüzü söylemelisiniz açık açık,
Söylemezseniz, bu olumsuz bir yargıdır;
Kendi payıma, susmanızın ne demek olduğunu bilirim,
Bunun altındaki kötü anlamı söylenmiş sayarım.

ORONTE

Öfkenize teşekkürler, bayım.
Ben de burada dediklerinizi diyorum.

CÉLIMÈNE

Bu düşüncesiz hevesinizle yoruyorsunuz beni!
Doğru mu benden bu istediğiniz?
Beni bundan alıkoyan nedeni söylemedim mi?
İşte Eliante geliyor, söylesin ne düşündüğünü.

SAHNE III

Eliante, Philinte, Célimène, Oronte, Alceste.

CÉLIMÈNE

Kafalarına koymuşlar bir kez,
Burada canımı yakıyorlar benim!
İkisi de, aynı coşkunlukla,
Gönlüm hangisinde, söylememi istiyorlar
Yüzlerine karşı vereceğim kararla da,
İkisinden birine bu sevdadan vazgeç diyeceğim.
Söyleyin bana, olur mu böyle şey?

ELIANTE

Bu konuda burada bana danışmayın.
Belki de yanlış kapı çalıyorsunuz;

Ben, ne düşünürlerse onu söyleyenlerden yanayım.

ORONTE

Boşuna direniyorsunuz, bayan.

ALCESTE

Tüm kurnazlığınız destek görmüyor burda.

ORONTE

Konuşmalı, konuşmalı, denge tutmayı bırakmalı.

ALCESTE

Sürmemeli bu suskunluk.

ORONTE

Tartışmalarımızı bitirmek için tek söz yeter.

ALCESTE

Konuşmasanız da, ne söylediğinizi duyuyorum.

SAHNE IV

Acaste, Clitandre, Arsinoé, Philinte, Eliante,Oronte, Célimène, Alceste.

ACASTE *(Célimène'e)*

İkimiz de bayan, sizi üzmeden,
Küçük bir işi aydınlatmaya geldik birlikte.

CLITANDRE *(Oronte ile Alceste'e)*

Çok uygun bir zamanda geliyorsunuz,
Siz de bu işe karışmış oluyorsunuz.

ARSINOÉ *(Célimène'e)*

Şaşırmışsınızdır beni görünce;
Bu baylar yüzünden buraya geldim.
Başladılar bana, inanamayacağım
Bir yazıdan yakındılar.
Benim size o kadar saygım var ki,
Böyle bir kötülük edeceğinize hiç inanmam
İnanmadım en sağlam kanıtlarına;
Dostluk bakmaz ufak tefek anlaşmazlıklara.

Bu kara çalmadan sizi arındırmak için
Onlarla size gelmek istedim.

ACASTE

Evet, yumuşak bir anlayışla
Bakalım ne diyeceksiniz buna.
Siz bu mektubu Clitandre'a mı yazdınız?

CLITANDRE

Bu sevgi mektubunu Acaste'a mı yazdınız?

ACASTE *(Oronte ile Alceste'e)*

Baylar, bu yazı anlaşılmaz değil sizler için,
Kuşkum yok: İnceliği, hangi elin
Yazdığını anlamakta güçlük çektirmez size;
Okuma yorgunluğuna değer.

"Siz çok garip bir insansınız. Şen yaradılışta olmamı kınıyorsunuz ve sizinle olmadığım zaman, dünyaların benim olduğunu başıma kakıyorsunuz. Bundan daha haksız şey olmaz; bir an önce gelip bu küçük düşürmeyi bağışlamamı istemezseniz, bunu yaşadıkça yanınıza koymam. Hani şu bizim 'Vikont' olacak koca beceriksiz..."

Buradadır herhalde.

"Hani şu bizim koca beceriksiz Vikont, ki onunla başlıyorsunuz yakınmalarınıza, hiç bana gelecek bir adam değil; onun, üç çeyrek saat boyunca, suda halkalar yapmak için kuyuya tükürük attığını göreli, hiç de iyi şeyler düşünmedim onun için. Küçük markiye gelince..."

Övünmek gibi olmasın, baylar, bu ben'im.

"Küçük markiye gelince, dün, uzun süre koluma girdi, çöp gibi ince bir şey; kokoz kibarlardan. Yeşil kurdeleli adam..." *(Alceste'e)*

Bu zar size, bayım.

"Yeşil kurdeleli adam, kimi zaman, sert davranışlarıyla, asık suratıyla beni eğlendiriyor; ama çoğu zaman da dünyanın en çekilmez adamı. Uzun ceketli adam..."

(Oronte'a)

Buyurun paketinize.

"Uzun ceketli adam, kültür diye tutturmuş, dünya bir araya gelse, istemese, gene de yazar; dediğini dinlemek sıkıntısına katlanamam; düz yazısı, şiiri kadar sıkıcı. Kafanıza şunu koyun ki, sandığınız gibi, her zaman pek öyle kendimi eğlendirmiyorum; beni sürüklediklerı bütün toplantılarda kendinizi aratıyorsunuz; sevilen insanlarla birlikte olmak, hoşlandığımız şeylere çok güzel çeşni katıyor."

CLITANDRE

Şimdi de ben.

"Sözünü ettiğiniz sizin Clitandre, pek iyilik taslıyor; benim dostluğumda son sırada. Sevildiğini sanacak kadar zıpır; siz de öylesiniz sevilmediğinizi sanıyorsanız. Aklınız varsa duygularınızı onunkilerle değiştirin; istediğiniz kadar gelip beni görün, yakamı bırakmayan üzüntülere katlanmama yardım etmeniz için"

Çok iyi bir karakter örneği var burada,
Bayan, bunun adına da ne derler bilirsiniz.
Neyse, ikimiz de gidip her yerde
Kişiliğimizin parlaklığını anlatacağız.

ACASTE

Diyeceğim var size, konu da ilginç,
Ama değmez size öfkelenmek;
Küçük markilerin, üzüntülerini unutturabilecek
Çok değerli kişilikleri olduğunu gösterirdim size.

ORONTE

Oldu mu ya? Bu, beni yıkmaktır.
Hele bana yazdıklarınızdan sonra!
Gönlünüz, aldatıcı sevgilerle sever görünüp,
Sırasıyla bütün insanlara adamış kendini!
Bırakın, yaman aldandım, aldanmam bir daha,
Kendinizi tanıtmakla iyilik ettiniz bana;
Ben, kazanıyorum geri verdiğinizi,

Yitirdiğinizle de öcümü alıyorum.
(Alceste'e)
Sevginize engel olmuyorum artık,
Sayın bayanla da işinizi bitirebilirsiniz.

ARSINOÉ

İşte kapkara bir mektup;
Susmak olmaz, dokundu bana.
Görülmüş mü sizinkilere benzer davranışlar?
Ben, başkalarının yararıyla ilgilenmem,
Ama onun gibi değerli, onurlu,
Sizi taparcasına seven, mutluluğunuzun
Size bağladığı bir insan,
Gerekir miydi?

ALCESTE

Bırakın, rica ederim,
Kendi yararlarımı kendim düzenleyeyim,
Gereksiz çabalara kalkışmayın.
Gönlüm, benim işlerimle uğraştığınızı görüyor,
Ama çabanızı karşılayacak durumda değil;
Sonra da, acısını çıkarmak için, başka
Birini seçersem, sizi düşünecek değilim.

ARSINOÉ

Durun hele! Bunu aklımdan geçiriyorum,
Sizin için düşüp bayılıyorum mu sanıyorsunuz?
Ben sizi kendini beğenmiş biri biliyorum,
Kendinizi de beğenebilirsiniz elbette.
Malın tortusu var bu bayanda.
Pek üstüne düşmeye gelmez.
Lütfedin, aldanmayın, bu mala düşmeyin,
Benim gibiler size gerekli değil.
Onun için yanıp tutuşmakla iyi edersiniz,
Ben de yanıyorum bu güzel birleşme olsun diye.
(Çıkar)

ALCESTE *(Célimène'e)*

İşte böyle! Gördüm, duydum her şeyi, ama sustum,
Herkes benden önce konuşsun istedim,
Bilmem yeterince kendimi tutabildim mi,
Şimdi artık...

CÉLIMÈNE

Evet, istediğinizi söyleyebilirsiniz.
Yakınmaya da hakkınız var,
Ne isterseniz, başıma kakmaya hakkınız var.
Söylüyorum: haksızım, üzgünüm,
Boş özürler bulmaya da bakmayacağım.
Burada ötekilerin yanıp yakılmalarına aldırmadım,
Ama size haksızlık ettim diyorum.
Hınç duymakta elbette haklısınız.
Beni ne kadar suçlu gördüğünüzü biliyorum,
Sizi aldattığım açıkça ortada,
Benim için ne kadar kötü konuşsanız yeridir.
Konuşun, razıyım.

ALCESTE

Ah! Konuşabilir miyim hiç?
Sevgimin üstesinden mi geleceğim konuşmakla?
Size ne kadar hıncım olsa,
Kendimde beni dinleyecek yürek nerde?
(Eliante ile Philinte'e)
Karşılıksız sevgi ne yapabilir, görüyorsunuz,
Güçsüzlüğümün tanıkları yaptım ikinizi de.
Ama işin doğrusu, daha her şey bitmedi,
Göreceksiniz, onu iyice kızdıracağım,
Bize yanlışlıkla akıllılar dendiğini
Herkeste güçsüzlük yattığını göstereceğim.
Evet, inanılmaz yaratık, unutmak isterim kötülüklerinizi;
Gönülden bağışlamasını bilirim yazdıklarınızı,
Adına güçsüzlük diyerek örteceğim hepsini,

Elverir ki, tüm insanlardan kaçmak isteğime,
Yaşamaya ant içtiğim çölde bana
Yardım etmeye, vakit geçirmeden
Arkamdan gelmeye karar vereceksiniz.
Ancak bu yoldan, herkesin gözünde,
Yazdıklarınızın kötülüğünü bağışlatabilirsiniz
Ve soylu bir insanın tiksindiği bu rezillikten
Sonra, gene de sevebilirim sizi.

CÉLIMÈNE

Yaşlanmadan dünyaya küsmek,
Çölünüze gidip kendimi gömmek, öyle mi!

ALCESTE

Sevgimi sevginizle karşılarsanız
Sizin için ne önemi olur dünyanın?
Benimle gerçekleşemez mi istedikleriniz?

CÉLIMÈNE

Yalnızlık, yirmi yaşında bir ruhu ürkütür.
Benimki böylesi bir kararı verecek
Kadar güçlü, dayanıklı değil.
Kendimi size adamak gerekiyorsa,
O türlü bağları sıkılaştırabilirim
Ve birleşme...

ALCESTE

Hayır, şimdi sizden tiksiniyorum,
Sadece bu geri çevirme, hepsinden ağır.
Mademki siz her şeyi bende, ben de sizde,
Tatlı bağlarla aradığımızı bulamıyoruz
Olan oldu, istemiyorum sizi, bu ağır davranış,
Oldum olası korkunç zincirlerinizden kurtaracak beni.

(Célimène çıkar; Alceste, Eliante ile konuşur)

Bayan, erdemleriniz var güzelliğinizi süsleyen,
Açık yürekliliği yalnız sizde gördüm.
Uzun zamandır gerçekten gözde tutuyorum sizi;
Bırakın, size hep böyle değer vereyim,

İzin verin, türlü sıkıntılarıyla
Gönlüm size tutsaklık onurunu kazanmasın.
Buna layık görmüyorum kendimi ve anlamaya başlıyorum:
Tanrı beni böyle bir bağlılık için yaratmamış.
Hem, değerinize erişemeyecek birinin
Geri çevirdiği şey, size saygısızlık olurdu;
Sonra da...

ELIANTE

Bu düşünceyi izleyebilirsiniz:
Yardım elimi uzatmaktan çekinmemişimdir;
İşte dostunuz, öyle sıkıntılara kapılmadan,
Rica edersem, beni alabilir.

PHILINTE

Ah, bayan! Bu onur, içimi yakan istek,
Kanımı canımı veririm onun için.

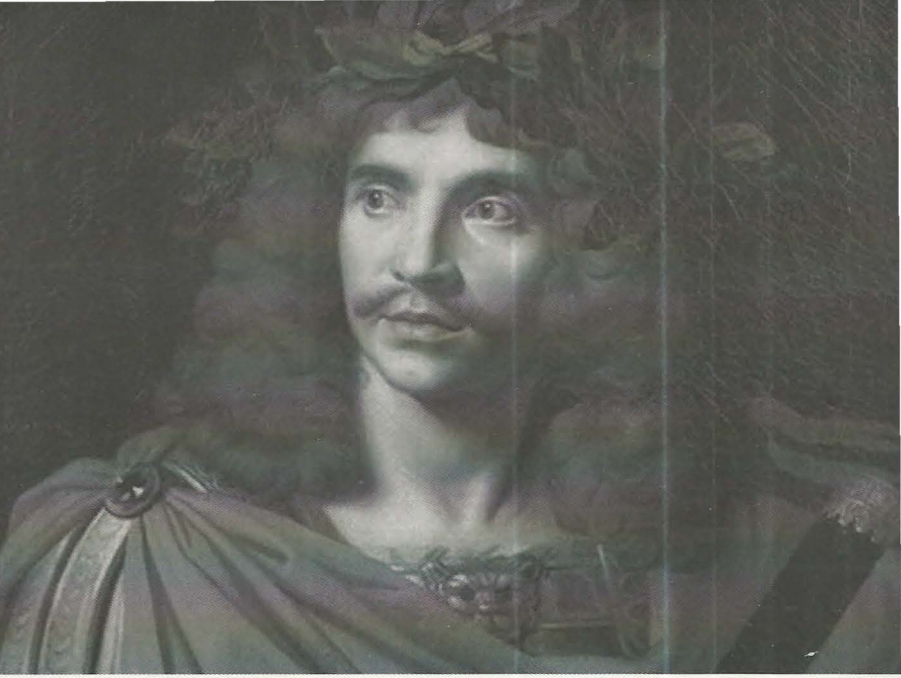
ALCESTE

Dilerim gerçek sevinçleri tatmak için,
Bu duyguları her zaman paylaşırsınız birbirinizle!
Her yandan hainliğe uğramış, haksızlıkla ezilmiş,
Kötülük kaynaşan bir kuyudan çıkıyorum,
Dünya üzerinde sapa bir yer arıyorum,
Şerefli insan özgürlüğünü bulunduran bir yer.

PHILINTE

Gidelim, bayan, gidelim, bütün gücümüzle,
Onu tasarladığından vazgeçirelim.

SON

Moliére'in (1622-1673)
en ustalıklı eseri olarak nitelenen
İnsandan Kaçan (*Le Misanthrope*) oyunu, neşeli bir havada,
ancak yine de özünde burukluk barındıran
bir karakter komedyasıdır.
Moliére'in özgün dehası, karakter yaratmadaki başarısı
ve usta işi eserler yazma yetisi, bu oyunda doruğa çıkar.
Yazar, öbür eserlerine oranla daha
filozofik bir bakışla ele aldığı ***İnsandan Kaçan***'da
dönem insanının eksikliklerini sergiler.
Bunu yaparken de bu bozuklukların
düzelebileceğine dair herhangi bir işaret göstermez.
Artık yaşça da olgunlaşan **Moliére**'in
[illegible]ekiler bu oyunda yerini bulur.

3990000854131

Kapak Tasarımı: Mengü Ertel